

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

අනවතග්ගො අයං භික්ඛවෙ සංසාරො පුබ්බා කොටි න පඤ්ඤායති. අවිජ්ජා නිවරණානං සන්ථානං, නණ්භා සංයොජනානං සම්භාවිතං සංසරිතං මමංවෙව නුම්භාකං ව.

සංසාර දුකින් එතෙරවනු කැමැති, සැදැහැවත්, කාරුණික නැණවත් පිංවතුනි, අද නිකිණි මාසේ පුර පසලොස්වක් පොහොය. එදා මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ පන්සියයක් මහ රහතන් වහන්සේලා පිරිවරා ගෙන මේ සද්ධර්මයේ ආරක්ෂාව රැකවරණය උදෙසා ප්‍රථම සඩ්ගායනාව සිදු කරන්නේත් මේ නිකිණි සඳු බැස යාමත් සමගම යි. ඒ වගේම පින්වතුනි මේ සාසනයේ පහලවෙව්ව අග්‍රගණ්‍ය මහොත්තමයාණන් වහන්සේලා අතර ධර්ම භාණ්ඩාගාරික, ආනන්ද මාහිමිපාණන් වහන්සේ සිව් පිළිසිඹියාපත් සහිත මහා රහත් පදවියෙහි සතර ඉරියව්වෙන් තොරවම ඒ උතුම් පදවියට පත් වන්නේත් මේ නිකිණි සඳු බැසගෙන යන වෙලාවෙ. මෙවන් අසිරිමත් සෝභාමාන සිදුවීම් රැසකින් මේ සාසනය බැබැලුනු අද වගේ දවසක මේ පින්වත් හැම දෙනාම උදැසන පටන් විවිධ වූ ආගමික වත් පිළිවෙත්වල යෙද්ලා ආම්ස ප්‍රතිපත්ති පූජාවන්ගෙන් ලොව්තුරු අමා මැණි බුදුරජාණන් වහන්සේ පුදලා සිනේ ගනේ ලොකු සන්සිඳීමක් ඇති කර ගෙන සිටින වෙලාවෙ, මෙවන් සහනසිලි සංසිදුනු බවක් ඇති වෙලාවක ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ අපි හැම දෙනාටම සංසාර දුක් ගිහි නිවා ගැනීම පිණිස දේශනා කොට වදාළ සද්ධර්මය අසන්න, ශ්‍රවනය කරන්න සුදුසුම වෙලාව. විකක් ගැඹුරු දහමක් වුවත් අවබෝධ කරගන්නට පහසු මානසික පසුබිමක් සැකසුනු වෙලාව.

ඒ නිසා මේ පින්වතුන් අද මේ සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කරන්නට ඕනෑු බණ අහල පින්කමක් කරගන්න කියන අදහස පමණක් සිනේ ඇතිකරගෙන නොවෙයි, බණ අහල අද මොනව හරි අපත් දෙයක් එකතු කර ගන්නවා දැනුමට කියන අදහසින් පමණක් නොවෙයි, අද මේ බණ අහන්නේ අරමුණත් එක්කම, "අපේ මේ සංසාර ගමනේ මෙව්වර කාලයක් දුක් වින්දා. අදවත් මේ සද්ධර්මය මට සංසාර දුක් ගිහි නිවා ගන්නට අමා දොරක්, ස්වර්ණ ද්වාරයක් වේවා" කියන මේ අදහස් අරමුණ ඇති කර ගෙනම, නිවන පිළිබඳව අපේක්ෂාවෙන්ම, මේ සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කරන්න.

දේශකයන් වහන්සේ හැටියට අපද, ඒකාන්තයෙන් මේ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔබට, "අද මේ මොහොතේම අවබෝධ වී සියළු සසර දුක් නිවා ගැනීමට අමා දොරක් විවර වේවා" කියන මේ උදාර ප්‍රාර්ථනාවෙන්ම යි අපි සද්ධර්මය දේශනා කරන්නේත්. මේ දේශන ශ්‍රවක පරමාර්ථය එකක් වුවොත් ඒකාන්තයෙන් මේ උතුම් රාත්‍රිය, මේ නිසල රාත්‍රිය, ඔබට ඒකාන්තයෙන් සාන්තිය සලසන දිනයක් වේවි. එ නිසා පින්වතුනි, *ආනාපි සම්පජානෝ සන්මා* - සිහිය නුවණ වියෟය මේ සියළු දේ එක් තැන් කරගෙන හොඳින් මේ ධර්මය අහන්න. ශ්‍රවණය කරන්න.

පින්වතුනි, ඒදා මගේ සාන්තිනායක ලොවුතුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ අනවතග්ග සංයුත්තයේ දී දේශනා කළ සූත්‍ර පාඨයකුයි අපි මාතෘකා වශයෙන් තබන්නට යෙදුණේ. උන්වහන්සේ එදා දේශනා කරනවා, "මහණෙනි, නුඹලා පැමිණි මේ සංසාර ගමන බොහොම දිගයි. කෙළවරක් දක්වන්නට පුළුවන් කමක් නැ. "අවිජ්ජා නිවරණානං සන්ථානං නණ්හා සංයෝජනානනං" අවිද්‍යා නිවරණයෙන් වැහිලා, නණ්හා සංයෝජනයෙන් බිඳිලා, මහණෙනි, නුඹලාත් මමත් මේ සංසාරයේ බොහෝ කාලයක් සැරිසැරුව, ඇවිද්දා. මෙසේ උන්වහන්සේ පැමිණි සසර ගමනේ හයංකර බව එදා හිඤ්ඤ සංඝයාට පැහැදිලි කරවමින් දේශනා කරනවා "මහණෙනි, නුඹලා මේ ආපු සංසාර ගමනේ ගොතෙක් වෙලා උපන් ආත්ම භාවවල, ගෙල කැපුම් කෑ වාරවල ගලාගෙන ගිය රුධිරය, මේ මහ පොළවේ යම් තැනක එක්තැන් වූනා නම්, සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. මහණෙනි, නුඹලා මේ ආපු සංසාර ගමනේ ඵල ගවයෙක් වෙලා ගෙල කැපුම් කෑ වාරවල ගලාගෙන ගිය රුධිරය මහ පොළවේ එක්තැන් වූනා නම්, සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. ඒ වගේම මහණෙනි, නුඹලා මේ ආපු සංසාර ගමනේ උරෙක් වෙලා උපන් ආත්ම භාව වල ගෙල කැපුම් කෑ අවස්ථාවල ගලාගෙන ගිය රුධිරය එක්තැන් වූනා නම්, මහණෙනි, ඒත් සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. මහණෙනි, නුඹලා මේ ආපු සංසාර ගමනේ මුවෙක් වෙලා උපන් වාර වල ගෙල කැපුම් කෑ අවස්ථාවේ ගලාගෙන ගිය රුධිරයද එකතු වූනා නම් මේ සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. මහණෙනි, එවෙක් වෙලා උපන් ආත්ම භාව වල ගෙල කැපුම් කෑ අවස්ථාවල ගලාගෙන ගිය රුධිරය එක් තැන් වූනා නම් තවත් සතර මහා සාගරයේ ජල කඳකට වැටී වෙන්ට තිබුනා. කිරිලියෙක් වෙලා උපන් වාරවල ගලාගෙන ගිය රුධිරය සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. ඒ වගේම මහණෙනි, කුකුළු වෙලා, උපන් ආත්ම භාව වල ගෙල කැපුම් කෑ අවස්ථාවේ ගලාගෙන ගිය රුධිරය මේ මහ පොළවේ එක් තැන් වූනා නම් සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටී වෙනවා. ඒ වගේම පින්වතුනි, මනුෂ්‍ය ඝාතකයෙක් ය, සත්තව ඝාතකයෙක් ය කියලා රාජ අතින් රාජ දණ්ඩනයට ලක් වෙලා, හිස මුඩු කරලා, රතු මල් දම් පලන්දවලා, රතු රෙදි ඇඳ ගන්න වධකයන් වදක බොරේ ගසමින්, විටියක්, විටියක් ගානේ අරගෙන ගිහිල්ලා, දකුණු වාහලේ දොරකොඩින් පිටවෙලා, දකුණු දිසාවේ තිබුණු වධකස්ථානයේදී ගෙල ගසා දැමූ වාර වල ගලාගෙන ගිය රුධිරය, මහණෙනි, එක් තැන් වූනා නම් මේ සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. මහණෙනි, ගම් පහරන්නෙක් ය, මං පහරන්නෙක් ය කියලා රාජ අතින් එසේ දඩුවම් ලැබූ වාර වල ගලා ගෙන ගිය රුධිරය ද සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. මෙසේ සොරකමින්, කාම මිත්‍යාවාරයෙන්, සූරාවෙන්, බොරුවෙන්, කේලමින්, පරුෂ වචනයට දඩුවම් ලැබූ වාරවල ඥාති ව්‍යසනයෙන්, හොඟ ව්‍යසනයෙන්, මේ ආදී අවස්ථාවල ගලා ගෙන ගිය රුධිරය, මහණෙනි, ඒ සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටී වෙනවා. ඒ වගේම මහණෙනි, නුඹලා මේ ආපු සංසාර ගමනේ, අම්මා මැරිව්ව ශෝකයෙන් හඬපු කඳුළු එක්තැන් වූනා නම් මේ සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. පියා මළ වෙලාවේ හැඳූ කඳුළු එක්තැන් වූනා නම් මේ සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටියි. ස්වාමියා, බිරිඳ,

දූව, සුනා, සහෝදරයා, සහෝදරිය, මිය ගිය වේලාවේ හැඬූ කඳුළු එක්තැන් වූනා නම් මේ සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැඩි වෙන්ට තිබුනා. හෝග ව්‍යසනයෙන්, ඥාති ව්‍යසනයෙන්, හඬා වැලසුනු වාරවල ගලාගෙන ගිය රුධිරය ගලා ගෙන ගිය කඳුළු එක් තැන් වූනා නම් සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැඩි වෙන්ට තිබුනා. මෙපමණ කාලයක් මහණෙනි නුඹලා මේ සංසාරයේ කඳුළු හෙළවා."

පින්වතුනි, එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගිජ්ඣංකට පච්ඡන්‍යයේ වැඩ හිඳගෙන උතුරු දිසාවෙන් පෙනෙන වේසුල්ල පච්ඡන්‍යය දිසාවට අත දිගු කරලා පෙන්වලා "මහණෙනි, අර පෙනෙන්නේ වේසුල්ල පච්ඡන්‍යයි. මහණෙනි, නුඹලා මේ සංසාර ගමනේ එකම කල්පයක දැරූ ඇට සැකිලි ටික එක් තැන් කරා නම්, දිරන්තේ නැතිව ගොඩ ගසා ගන්නා නම් මහණෙනි, ඔය වේසුල්ල පච්ඡන්‍යයට වඩා උසයි. එබඳු උසකට ඇට සැකිලි දැරූ කල්ප එකක් දෙකක් නොවෙයි මහණෙනි, නුඹලා ගත කලේ. කල්ප සියක්ද නොවෙයි, කල්ප දහසක් ද නොවෙයි, සියක් දහසක් ද නොවෙයි නුඹලා මේ සසර සැරිසැරවේ".

මෙපමණ අති දිසී කාලයක් පින්වතුනි, ඔබත් මමත් මේ ලේ කඳුළු සලමින් මේ සසර ගමනෙ ආවා. දැන්වත් ඒ ලෙයට, කඳුලට නිමාවක් තබන්නට කල්පනාවක් නැද්ද? මෙතන වැරදුනොත් තව කල්ප කියක් නම් මේ සංසාරයේ කඳුළු වගුරන්නට වේවිද? ඇට කටු වලින් මහ පොළොව වඩන්නට වේවිද? ඒ නිසා පින්වතුනි, අපි මේ සංසාර ගමනේ නිමාවක් දකින්නට ඕන. මේ ලෙයට කඳුලට නිමාවක් තබන්නට ඕන.

ඒ සඳහා එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාරනවා, "ඇයි අපි මේ සංසාරයේ සැරිසරන්නේ? ඇයි අපි මෙව්වර කාලයක් මේ සසරේ දිව්වේ? තවත් සංසාරේ කාලයක් යන්න වෙනවා නම්, දුවන්න වෙනවා නම් ඇයි එහෙම යන්න වෙන්නේ කියන කාරණාවන් බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි කරනවා.

"අවිජ්ජා නිවරණානං යන්ථානං, තණ්හා සංයෝජනානං" - තණ්හා සංයෝජනයෙන් බැඳුනු නිසයි අපි මේ සසරේ සැරිසරන්නේ, දුවන්නේ, ඇවිදින්නේ. තණ්හා සංයෝජනයෙන් - කාම තණ්හාවෙන්, භව තණ්හාවෙන්, විභව තණ්හාවෙන්, ත්‍රිවිධ වූ තණ්හාවෙන් අපි බැඳිලා තියෙනවා. කුමක් හා ද අපි බැඳිලා තියෙන්නේ? කුමකද අපි පැටලිලා තියෙන්නේ? කුමක්ද සංයෝජනය?

පිංවතුනි, අපි ටිකක් විමසලා බැලුවොත්, අපි හැමෝටම ලොකු ක්ෂාන්තියක් ගෙන දෙන දහම් පදයක් වේවි.

අපි මේ ලෝකය තුළ, මේ සසර තුළ තණ්හාවෙන් රූපය හා බැඳිල තියෙනවා, තණ්හාවෙන් වේදනාව හා බැඳිල තියෙනවා, තණ්හාවෙන් සංඥාව හා බැඳිල තියෙනවා, තණ්හාවෙන් සංඛාරය හා බැඳිල තියෙනවා, තණ්හාවෙන්

විඤ්ඤාණය හා බැඳිල තියෙනවා, ඒ බැඳීම කොතෙක්ද කියනවා නම් රූපය මම, රූපය මගේ, රූපය මගේ ආත්මය, වේදනාව, සංඥාව, සංඛාරය, විඤ්ඤාණය මම, මගේ, මගේ ආත්මය තියන තරමට දැඩිව මේ සංයෝජනයෙන් බැඳිල තියෙනවා. පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට දේශනා කරනවා, ඇයි අපි මෙබඳු සංයෝජනයකින් බැඳුණේ? ඇයි අපි රූපයට මෙවිටර බැඳුණේ? බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ රූපාදි ස්කන්ධ ටික පිළිබඳව කථා කළේ "සංකිට්ඨෙන පංචපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා" - මහණෙනි, මේ පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛි" කියලයි දේශනා කළේ.

එහෙම නම් පින්වතුනි, උන්වහන්සේ මේ දුක්ඛි කියල පංච උපාදානස්කන්ධය පිළිබඳව දේශනා කළත්, ලෝකයට, ඔබට, මට පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛි වෙලාද? දුක්ඛි හැටියට දැක්කා නම් කවදාවත්ම පින්වතුනි. රූපය මම, රූපය මගේ, රූපය මගේ ආත්මය, කියලා සුභ වශයෙන් ගන්න පුළුවන් තමක් නෑ. ඔබට මට රූපය නිත්‍යයි, සැපයි, ආත්මයි. සුභයි කියන මේ සතර විපල්‍යාසයෙන් යුක්ත වෙලා. ඒ නිසා ඔබත් මමත් රූපයේ ඇත්ත දැක්කේ නෑ. රූපයේ ඇත්ත නොදැක්ක නිසයි රූපයට මෙවිටර තණ්හාවෙන් ආසාවෙන් බැඳුණේ. වේදනාවෙ, සංඥාවෙ, සංඛාරයෙ, විඤ්ඤාණයෙ ඇත්ත නොදන්න නිසයි, නොදැක්ක නිසයි, මේ පංච උපාදානස්කන්ධයන් පිළිබඳව මෙවිටර වූ තෘෂ්ණාවකින්, ආශාවකින් බැඳුණේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, ඇයි මේ බන්ධනය, අවිජ්ජා නිවරණානං - පිංවතුනි, ඒ අඳුර නිසයි මේ අල්ලා ගෙන ඉන්නේ. යම් දවසක මේ අඳුර දුරු වෙලා ආලෝකයක් පහළ වුනා නම් ඔබටම ලජ්ජාවක් හිතේවි. "අනේ මම අල්ලාගෙන හිටියේ මෙබඳු දෙයක්ද?" අල්ලගත හිටපු දේ පිළිබඳව කලකිරීමක් ඇතිවෙව් ආලෝකය ලැබිව්ව දවසේ. ඒ කලකිරීමම තමයි පින්වතුනි, මේ සංසාරයෙන් මිදෙන්න තියෙන හේතුව මග වෙන්නේ. රූපෙ පරිජානාති, වේදනාය පරිජානාති, සංඥාය පරිජානාති, සංඛාරෙ පරිජානාති, විඤ්ඤාණං පරිජානාති - මේ ස්කන්ධ ටික පිරිසිදු දැක්ක නම් ඒ පිරිසිදු දැක්ක මොහොතේම කුමක්ද සිද්ධ වෙන්නේ? රූපේ නිබ්බන්ධනි - රූපයෙහි කලකිරෙනවා, වේදනාවෙහි කලකිරෙනවා, සංඥාවෙ කලකිරෙනවා, සංඛාරයෙහි කලකිරෙනවා, විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරෙනවා - කලකිරෙන නිසාම නො ඇලෙනවා. නො ඇලෙන නිසාම මිදෙනවා.

පිංවතුනි මේ දුක්ඛි පිළිබඳව කථා කරන කොට අද ලෝකයේ අදහස් එක්ක නො ගැලපෙන බවක් ඇතිවෙන්න පුළුවන්. අද ලෝකයේ හුඟාක් දෙනෙක්ගෙ අදහස උන්සාහය ධනාත්මක චිත්තනයක් පිළිබඳව. අපි මේ දුක්ඛි පිළිබඳව කථා කරන කොට කෙනෙක් ට හිතෙන්න පුළුවන් මේ ප්‍රතිගාමී අදහසක් තේද මේ විවරණය වෙන්නෙ කියලා. එහෙත් පිංවතුනි, අපට මේ සඳහා සාක්ෂි තියෙනවා. අතිතය පිළිබඳව සැලකුවොත් අද අපි විකුණං කන ඉතිහාසය, අද අපි අභිමානයෙන් සමරණ ඉතිහාසය, අපට ඉතුරු වෙලා තියෙන්නෙ අනුරාධපුර යුගය,

පොලොන්නරු යුගය. එදා මෙන්න මේ චිත්තනය තුළයි අපිට අභිමානවත් සංස්කෘතියක් ගොඩනැගිලා තියෙන්නේ.

එදා ලෝකය දිනා බැලූ චිත්තනයයි අපි මේ ඉස්මතු කරන්නේ, මතු කරන්නේ. ඒ නිසා ඔබ මාරයාගේ කාරිය භාරගන්නට පටා. මේ සානාත්මක චිත්තනයක් ය මේ ඉදිරිපත් වෙන්නේ කියලා. ඒකාන්තයෙන් මේ ධනාත්මක චිත්තනයක් මයි, මේ බුදු දහම තුළින් ඉස්මතු කරන්නේ, ඒ නිසා පිත්තතනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට දේශනා කලා, උන්වහන්සේ පැහැදිලිකොට වදාලා, මේ තණ්හා සංයෝජනයෙන් අපි බැඳිල ඉන්නේ ඇත්ත ඇති සැටියෙන් නොදන්න නිසා. යම් දවසක මෙන්න මේ අවිද්‍යා අදුරු දුරු වුනා නම්, ඒ අසධකාරය දුරු කරණ ආලෝකය පහළ කර ගන්නා නම්, ඒ ආලෝකය ලැබිවට ගමන් ම අපි ඒකාන්තයෙන්ම ලජ්ජාවට පත්වෙනවා, කළකිරීමට පත්වෙනවා, ඇයි මම රූපයට බැඳුනේ, රූපයේ ඇත්ත මෙබඳු නම් මෙබඳු රූපයකට ඇයි මම ඇළුම් කලේ කියන අදහස එනවා. රූපය මම, මගේ, මගේ ආත්මය කොට ගත්තේ සැබැවින්ම මෙම ඇත්ත ඇති සැටියෙන් නොදැක්ක නිසා නේද, අන්න ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ යථාර්ථය ඉස්මතු වෙනවා. පංච උපාදානස්කන්ධය දුකයි. දුක, දුක හැටියට නොදැක්ක නිසා නේද, දුක්වූ ස්කන්ධයෝ මම, මගේ, මගේ ආත්මය කොට ගත්තේ. එහෙත්ම ඔහු දකිනවා දුක, දුක හැටියට දකින කොට දුක නම් මම, මගේ, මගේ ආත්මය කියන්න බැහැ. එහෙත්ම මම, මගේ, මගේ ආත්මය කියන සංකල්පයෙන් මිදෙනවා නම් ඒ සමුදයේ ප්‍රභාණයයි. නිරෝධයේ සාක්ෂාත් කිරීමයි. මාරියේ වැඩීමයි. චතුරායී සත්‍යය අවබෝධයයි.

මා මෙනින්න මේ කරුණු ටික පැහැදිලි කලාට ඔබට එය තවමත් ඒ ටික වටහා ගන්නට තරම් නොහැකි වෙන්නට පුළුවන්. මා ඔබට සිහිපත් කරණවා මීට මාස කිහිපයකට පුරාම මේ වාගේම පුර පසළොස්වක් පොහෝ දවසක මෙබඳු ධර්ම දේශනාවකදී ම මා ඔබට ඉදිරිපත් කළ පූටි නිදර්ශණයක්.

ඔබට මතක ඇති මා දවසක් මතක් කලා වෙල් යායක්. ඒ වෙල් යායේ දකුණු දිසාවේ ඉඳලා ඒ වෙල්යාය මැදින් වැටුණු මාවතේ සන්පුරුෂයෙක් එනවා උතුරු දිසාවට. උතුරු දිසාවේ ඉඳලා දකුණු දිසාවට යන්න තවත් මිනිස් සමූහයක් එනවා, මේ මාවත දිගේ. උතුරු දිසාවේ ඉඳලා එන මේ මිනිස් සමූහයා මේ වෙල් යාය ආසන්නයේ තියෙන සෙවන ඇති ගහක් යට නතර වෙනවා. මේ සෙවන ඇති ගහක් යට නතර වෙව්ව මේ පිරිසට පෙනෙනවා වෙල් යාය මැද තවත් පුරුෂයෙක්, මනුෂ්‍යයෙක් ඉන්නවා. මේ ඉන්න මනුෂ්‍යයාට දකින මේ පිරිසෙ කෙනෙක් කියනවා, "අර ඉන්න මනුෂ්‍යයාට මහා බ්‍රහ්මයා මැවූ කෙනෙක්." ඒ අතරේ තව කෙනෙක් කියනවා, "ඔබේ අදහස වැරදියි පිත්තන, ඒ මනුෂ්‍යයා මැව්වෙ මහා බ්‍රහ්මයා නොවෙයි, ඔය මනුෂ්‍යයා මැව්වෙ ජෂ්ටරයා." එහිදී තව කෙනෙක් ඉදිරිපත් වෙලා කියනවා, "ඔබේ අදහස් දෙකම වැරදියි. ඔය මනුෂ්‍යයාට මැව්වෙ බ්‍රහ්මයාවත්, ජෂ්ටරයාවත් නොවෙයි. සථි බලධාරී දෙවියන් වහන්සේයි ඔය මනුෂ්‍යයාට

මැව්වේ." මේ වෙලාවේ ඉදිරිපත් වන තව කෙනෙක් අදහසක් ඉදිරිපත් කරනවා, "ඔබේ අදහස් වැරදියි. ඔය මනුෂ්‍යයාට කවුරුවත් මැව්වා නොවෙයි. ඉබේම පහළවුනා." මේ අතර තව කෙනෙක් ඒ මනුෂ්‍යයා පිළිබඳව අදහසක් ඉදිරිපත් කරනවා, "ඔය මනුෂ්‍යයා පූර්ව ආත්ම භාවයක ඉඳලයි මෙනෙත් ආවේ." තව කෙනෙක් ඉදිරිපත් වෙලා කියනවා, "ඔය මනුෂ්‍යයා මෙනෙත් මැරලා නැවත ආත්ම භාවයකට යනවා, නැවත ඉපදීමකට යනවා." තවත් කෙනෙක් ඉදිරිපත් වෙලා කියනවා, "ඔය මනුෂ්‍යයා ඔනෙත් මැරලා තව නැතකට ස්ථිර නැතකට යන්න ඉස්සෙල්ලා අතර මග පාවෙමින් ඉන්නවා." තවත් කෙනෙක් ඉදිරිපත් වෙලා කියනවා, "අපේ මේ මනුෂ්‍යයා හරි ලස්සනයි. හරි ප්‍රසන්නයි. උසේ හැටියට මහන, මහනේ හැටියට උස. අපේ මට එයාව අයිති කර ගන්න ඇත්නම්." කාම සංකල්පයක් ඇති කර ගන්නවා. තව කෙනෙකු ව්‍යාපාද සංකල්පයක් ඇති කරනවා. එයාට යහතින් ඉන්න දිය යුතු නෑ. ගහන්ට ඔන, බනින්නට ඔන. වද දෙන්නට ඔන. තව කෙනෙකුට හිතෙනවා ජීවත් වෙන්නට ඉඩ දිය යුතු නෑ. එයා මරලම දාන්නට ඔන. මේ විධියේ කාම, ව්‍යාපාද, විහිංසා සංකල්ප ඇති කර ගන්නවා.

අපේ තව කෙනෙක් ඒ අතරේ ඉන්නවා, "අපේ ඒ මනුෂ්‍යයා හරිම ශාන්තයි. බොහොම සිල්වත් කෙනෙක් වගේ, බලන්නකෝ හරිම සංවරයි. ඉන්ද්‍රිය සංවර කෙනෙක්. එබඳු කෙනෙකුට වැන්දත් පින් සිඬ වෙනවා. දත් හැන්දක් බෙදා ගන්නත් පින් සිද්ධ වෙනවානේ" කියල පුණ්‍යමය වේතනා පහල කර ගන්නවා. තව කෙනෙක් ඉදිරිපත් වෙලා කියනවා, "අපේ ඔය මනුෂ්‍යයාගේ එව්වර සුභ බවක් නෑ. ඒ මනුෂ්‍යයාගේ කෙස්ද අසුහයි, අසාරයි, දුගඳයි, පිළිකුල්. ලොම්, නිය, දන්, සම්, මස්, හතර, ඇට, ඇට මිදුළු, වකුගඩු මේවා ඔක්කෝම අසුහ, අසාර, දුගඳ, පිළිකුල් දේවල්. සුභ වශයෙන් බලන්නට පටා" කියල උපදෙස් දෙනවා. තව කෙනෙක් කියනවා, "අපේ ඔය මනුෂ්‍යයාගේ ඇහැන් අතිත්‍යයි, කණන් අතිත්‍යයි, නාසයන් අතිත්‍යයි, දිවන් අතිත්‍යයි, කයන් අතිත්‍යයි, සිතන් අතිත්‍යයි. සියළු සංස්කාරයෝ අතිත්‍යයි." මෙසේ මේ අය අතරේ මේ වෙල් යාය මැද ඉන්න මනුෂ්‍යයා පිළිබඳව විවිධ වූ සංකල්ප, වාද, විවාද ගොඩනැගෙනවා.

මෙන්න මේ අතරේ දකුණු දිසාවේ ඉඳලා එන අර සන්තරුෂ්‍යා ද මේ වෙල් යාය පසු කර ගෙන මේ ගස් හෙවනට, ගහේ හෙවනට ආපු වෙලාවේ අර හිටපු පිරිස අහනවා "පින්වත, අර වෙල් යාය මැද ඔබ පසු කරගෙන ආපු මනුෂ්‍යයා මහා බ්‍රහ්මයා මවපු කෙනෙක් නේද?" ඔහු කියනවා, "පින්වත, ඔබේ අදහස වැරදියි. ඒක මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක්." අනිත් කෙනා කියනවා, "එහෙනම් පින්වත, ඒ ඒෂ්වරයා මවපු කෙනෙක් නේද?" "අපේ පින්වත, ඒකත් ඔබේ මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක්." අනිත් කෙනා කියනවා "එහෙනම් පින්වත, ඒ සච්ඡායාට දෙවියන් වහන්සේ මවපු කෙනෙක් නේද?" "පින්වත, ඔබේ අදහසත් වැරදියි. මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක්." අනිත්

කෙනා කියනවා, "ඔය කවුරුවත් මවපු කෙනෙක් නෙවෙයි. ඉබේ පහළ වෙච්ච කෙනෙක් නේද?" "පින්වත ඒත් මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක්. වැරදි අදහසක්. අත්හැර

ගන්න." මේ විදියට අප අර ප්‍රථමයෙන් කියන ලද පියාගෙ ලස්සන නිසා අයිති කර ගන්න හඳුන, ව්‍යාපාද, විහිංසා සංකල්ප, දානමය සුභ්‍යාමය වෙනතා ආදි මෙය අගූහ වශයෙන් බලන, අනිත්‍ය වශයෙන් බලන මෙබඳු ආගමික සුත්‍යා සංකල්ප ඉදිරිපත් කරනවා අර සත්පුරුෂයාට. ඒ සත්පුරුෂයා මේ සියල්ලටම දෙන එකම උන්නරය, "ඔවා මිත්‍යා දෘෂ්ඨි. අන්හැර ගන්න, මිදෙන, නිදහස් වෙන්න" කියන උපදේශය. ඒ සත්පුරුෂයා මෙසේ සියල්ල ප්‍රතික්ෂෙප කරන කොට මේ අය අතරෙ මහා වාදයක් ගොඩ නැගෙනවා. "නමුත්නාත්සේ පිස්සෙක්ද? අපි අහසු, අහසු හැම එකක්ම මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක් බවට..... සෘජුව මාගීයකින් අර පිරිසවම එක්කරගෙන මේ සත්පුරුෂ මනුෂ්‍යයා, අර දකුණු දිසාවෙ ඉඳලා ආසු සත්පුරුෂ මනුෂ්‍යයා අර වෙල් යාය මැදට යනවා. ලගට යන්න යන්න මේ ගොල්ලන්ට වැටහෙනවා, "අනේ අපේ සංකල්ප වැරදියි නේද," ටිකෙන් ටික ලංවෙන කොට මේ ගොල්ලන්ට පේන්නේ "අනේ අපි මනුෂ්‍යයෙක් කියල හිතාගතියි මේ සියළු සංකල්ප ගොඩ නැගුවේ. එත් මෙනෙත ඉන්නේ මනුෂ්‍යයෙක් නෙවේ නේ. මෙනත ඉන්නේ පඬයෙක් නේ. පඬයෙක් ඇති නැත අපි මනුෂ්‍යයෙක් කියල හිතාගෙන නේද, ඒ මනුෂ්‍යයා දෙවියෙක් මැවුවා, බ්‍රහ්මයා මැවුවා, ඊෂ්වරයා මැවුවා, ඉබේ පහලවුනා. මේ පාපි වෙනතා, කුසල වෙනතා අනිත්‍ය අගූහ ආදි මේ විවිධ සංකල්ප ගොඩ නැගුනේ මනුෂ්‍යයෙක් කියන අදහස උපන්නට පස්සේ නේද? එහෙනම් මනුෂ්‍යයෙක් කියන අදහස, මේ සත්ත්ව පුද්ගල ආත්ම සංකල්පය, මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක්ම නේද? එහෙනම් මේ සත්පුරුෂයා කියාපු කථාව ඇත්තක් නේද?" අන්න මේ පිරිසට එදා වැටහුනා.

පින්වතුනි, මෙන්න මෙනත අපි මේ සුංචි නිදර්ශනය, මේ සුංචි උපමාව හොඳට හිතට ගන්නට ඔහු. මේ කියන්න යන දහම් කරුණ ඔබට වඩාත් ප්‍රකට කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ මේ සඳහා සිහිය හොඳට පිහිටුවා ගන්න තරමටයි. පඬයා, පඬයා හැටියට නොදන්නා කම මත මනුෂ්‍යයෙක් කියන මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක් උපන්නා. දැන් බලන්න,

...පඬයා, පඬයා හැටියට නොදන්නා කම සමානය පංච උපාදාන ස්කන්ධය පිළිබඳව නොදන්නා කම.

...පංච උපාදානස්කන්ධය පිළිබඳව නොදන්නා කම සමානය අවිද්‍යාව.

දැන් පංච උපාදානස්කන්ධය නොදන්නා කම - දුක, දුක හැටියට නොදන්නා කම, අවිද්‍යාව (නිදර්ශයේ නම් පඬයා, පඬයා හැටියට නොදන්නා කම) පඬයා, පඬයා හැටියට නොදන්නා කම මත ගොඩ නැගුනේ කුමක්ද? මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක් - නැති දෙයක් ඇති කියන සංකල්පයක් - උපන්නා, සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ආත්මයක් කියන සංකල්පය. ඒ ආත්ම සංකල්පය මත නමයි ලෝකයේ සියළු ආගම්, වාද, දර්ශන, දුක්ඛ තිරෝධ ගාමිණී ප්‍රතිපදාවන් හැටියට නොයෙක්, නොයෙක් දේ ලෝකය තුළ නිමානය වෙලා තියෙන්නේ. ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ සියල්ල එක වර ප්‍රතික්ෂෙප කරමින් අපිව නිවැරදි කරනවා. පඬයා, පඬයා

හැටියට හඳුනා ගන්නොත්, පඬයා, පඬයා හැටියට හඳුනා ගන්න කොටම, මනුෂ්‍යයෙක්ය, සත්ත්වයෙක්ය, පුද්ගලයෙක්ය, ආත්මයක්ය, මම කියන සංකල්පය

බිඳ වැටෙනවා. ඒ සංකල්පය බිඳ වැටෙන කොටම ඒ මත ගොඩ නැගුණු ලොහ දේවෙහ මෝහ මුල් කරගෙන යම් තාක් අලොහ, අවෙෂ, අමොහ මුල් කරගෙන කුසලාකුසල පුණ්‍ය පාප ධර්මයෝ තිබුණා නම්, ක්ලේශ ධර්මයෝ තිබුණා නම් ඒ සියල්ල එක වරමයි බිඳ වැටෙන්නේ.

ඒ නිසා පින්වතුනි, උන්වහන්සේගේ දේශනාව මේ කෙලෙස් දුරු කරන්න මහත්සි වූනාට පලක් නැ. මේ මිත්‍යා දෘෂ්ටියෙන් මිඳෙන්නේ නැතිව. මේ මිත්‍යා දෘෂ්ටිය මත අපට පුළුවන්කම තියෙනවා යම් ආකාරයක කෙලෙස් සංසිඳුවීමක් කරන්න. අපි දන්නවා අපේ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එදා ලොවුතුරා මග සොයාගෙන එන වෙලාවේ ආලාරකාලාම, උද්දකාරාමපුත්ත වැනි තාපසයන් කරා ගමන් කළා. ඔවුන්ගෙන් අෂ්ට සමාපත්ති දක්වා මග ඉගෙන ගන්නා. උන්වහන්සේ ඒ ඉගෙන ගන්න මාගීය තුළ තේරුම් ගන්නා, "මා සොයන දේ මෙනැත නැ. මං හොයන දේ මෙනැත නැ. ජරා මරණයෙන් මිදීමක්, නිදහසක්, මෙනැත නැ. මෙනත තියෙන්නේ හටගන්න බවක්මයි."

එනිසා පින්වතුනි, ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට ලෝකයට දේශනා කළ උතුම් සද්ධර්මය මෙන්න මෙබඳු මේ නිදහස තුළින් අපි ටිකක් පැහැදිලි කර ගන්න බලමු. උන්වහන්සේගේ දේශනාව කෙබඳුද කියලා,

දැන් ඔබට මේ නිදහස පැහැදිලියි. හිටියේ පඬයෙක්. පඬයෙක් ඇති නැත මනුෂ්‍යයෙක් කියන සංකල්පයක් ඇතිවුනා. ඊළඟට ඒ මනුෂ්‍යයා මැව්වේ, මැවුම් වාද පිළිබඳව, ඒ මනුෂ්‍යයා පදනම් කරගෙන ලෝහ වෙෂ පිළිබඳව, ඒ ලොහ වෙෂ යටපත් කරන්න කුසල මාගීයන් පිළිබඳව මේ පිරිස් අතරේ අදහස් පහළවුනා. මුළු ලෝකයේම තියෙන ඒ සංකල්ප නියෝජනය වූනා මේ මිනිස් සමූහයා අතරින්.

දැන් ඔබට පැහැදිලියි, "මිනිසා" කියන සංකල්පය බිඳෙන කොටම - අර පිරිස අර පඬයා ළඟට යන කොටම - "මිනිසා" කියන සංකල්පය බිඳුනා. "මිනිසා" කියන සංකල්පය, ආත්ම සංකල්පය බිඳෙන කොටම, අතින් ඒවා, ඒ මත ගොඩ නැගුණු ලෝහ, වෙෂ, මෝහ, මේ ආදී කිසිවක් නැති කරන්න අමුතු වෙහෙසක් ඔනෑ වුනේ නැ. ඒ නිසා පින්වතුනි, ඔබ තුළ යම් තාක් ක්ලේශයෝ හට ගෙන ඇත්නම්, ඒ ක්ලේශ ධර්ම දුරු කරන්න ඔබ කොට්ටර උන්සාන කළත්, ඒ ක්ලේශ ධර්ම කොට්ටර යටපත් කරන්න මහත්සි ගන්නත්, ඒ සක්කාය දෘෂ්ටිය මත නම් ඒක පට්ටර ප්‍රයෝජනවත් වෙන්නේ නැ. ආලාරකාලාම, උද්දකාරාමපුත්ත ගෙන් එදා ඔය දහම බෝධි සත්ත්වයන් වහන්සේ ඉගෙන ගන්නා. උන්වහන්සේ එනතදි ලෝහ ද්වේෂ මෝහ යටපත් කරලා, රුපි, අරුපි ධ්‍යාන උපදවා ගන්නා. එහෙත් උන්වහන්සේ දැක්කා, ලෝහ, වෙෂ, මෝහ, යටපත් වූනාට අනුසය ධර්ම ඉතුරු වෙලා. නැවත උපදින්න තියෙන හේතුව තියෙනවා. නැවත ලොහ, වෙෂ, මෝහ, පහළවෙන්න

හේතුව තියෙනවා. අවිද්‍යානුෂය තියෙනවා. එනිසා උන්වහන්සේ ඵයින් සැහිමකට පත් නොවුනු නිසයි, ගයා ගිජියට, බුද්ධගයා බෝධි මණ්ඩලයට වැඩම කළේ.

එනිසා පින්වතුනි, ඔබ කෙලෙස් දුරු කරන්න වෙහෙසෙනවාට වඩා, මොනවා හරි යමක් අනුගමනය කරමින් ලෝහ, වෙෂ, මෝහ, තාවකාලික සංසිද්ධිකට සූදානම් වෙනවාට වඩා මෙන්න මේ සක්කාය දෘෂ්ඨිය, ආත්ම සංකල්පය දුරු කර ගන්න බලන්න. මෙන්න මේ ආත්ම සංකල්පය, සක්කාය දෘෂ්ඨිය දුරුවුනොත්, ඔබට එක වරමයි සියළු ක්ලේශ දුරු වෙන්නේ. එනිසා පින්වතුනි, ඒ සක්කාය දෘෂ්ඨිය නිවැරදිව දුරු වෙන්න නම්, බිඳෙන්න නම්, ඔබ දැන ගන්න ඕන පඬයා, පඬයා හැටියට. පඬයා, පඬයා හැටියට දකිනවා කියල කියන්නේ පංච උපාදාන ස්කන්ධය දුක හැටියට දකින්න ඕන. දැන් ඔබ පංච උපාදානස්කන්ධය දැකලා තියෙන්නේ "මම", පංච උපාදානස්කන්ධය "මගේ", පංච උපාදානස්කන්ධය "මගේ ආත්මය", පංච උපාදානස්කන්ධය තුළ දූව සත්ත්ව පුද්ගල ආත්ම සංකල්පය ගොඩ නගා ගෙන තියෙනවා. ඔය ආත්ම සංකල්පයෙන් මිඳෙන්න නම් මේ පංච උපාදානස්කන්ධය ඔබ පිරිසිඳ දැකිය යුතු වෙනවා. ඒ දුක පිරිසිඳ දැකපු දවසටයි ආලෝකය පහළවුනා කියල කියන්නේ. ආලෝකය පහළවෙලා කියන්නේ මේ පංච උපාදානස්කන්ධය කුමක්ද කියලා සොයා බලන කොට.

ඔබට ඒකාන්තයෙන් ඒ ආලෝකය ලැබෙන්න ලැබෙන්න "අගේ මම රූපය කියලා බැඳුනේ කුමකටද, කොතතද මේ රැඳිලා තියෙන්නේ" කියන අවබෝධයත් එක්කම ඔබ එයින් කලකිරී මිඳෙනවා. මිදුණු කල නුවණද, මිදුණේය යන නුවණද, ලැබෙමින් - *බිණා ජාති වුසිනං බුහ්මවරියං කනං කරණියං නාපරං ඵත්ථන්තායා නි* - මේ උතුම් ප්‍රකාශණයෙන් සියළු දුක් නිමා කලා කියන ප්‍රකාශණය සතුවත් ඔබට කියා ගන්නට පුළුවන් කම ලැබෙනවා. ඒ නිසා පින්වතුනි, අපි මේ ටික නැවත වතාවක් මතක් කළේ. ඔබව අතීතය මතක් කරල දිල අනාගතය තුළ වර්තමාණය තුළ යහපත් දැක්මකට යොමු කරන්න.

දැන් අපි මේ මොහොතේ ඔබව ඉතාමත්ම වටිනා උපදේශයකට, මාග්ගීපදේශයකට ලක්කරනවා. මේ ප්‍රකාශ කරණ වචනයක් වචනයක් පාසා ඔබේ මතස මා සමග යොමු කළොත් ඔබට ලොකු ශාන්තියක් සැලසේවි. අපි නාමස්කන්ධ, වේදනා - සංඥා සංඛාර - විඤ්ඤාණ සතර නාමස්කන්ධය පසෙකට තබමු.

රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දකිමින් මේ ආත්ම භාවය, රූපය, "මම, මගේ, මගේ ආත්මය" කියන සංකල්පයෙන් මිඳෙන්නේ කොහොමද කියල අපි මොහොතක් පින්වතුනි, සොයා විමසා බලමු.

පින්වතුනි, හොඳට මේ කියන දේට සවන් දෙන්න. මේ කියන දේ හොඳට සිහියෙන් නුවණින් විමසන්න.

ඔබ මොහොතකට පින්වතුනි, මා මේ කියන දේ සිහියට තගන්න. මොහොතක් දැස් පියා ගෙන.

- ඔබ දැකල තියෙනවා බොහොම අවලස්සන, දුගඳ, පිළිකුල්, අප්‍රසන්න බල වමනයක්. කැනයි කියල හිතන්න පවා. මොහොතකට හිතන්න, වටිනා දහමක් මේ මතු කරන්නේ. මනුෂ්‍යයෙක් වමනය කළ, බල්ලෙක් වමනය කළ, බල වමනයක් පිළිබඳව මොහොතකට සිහි කරන්න. දැන් බලන්න ඒ දිනා හොඳයිද, සැපයිද, ලස්සනයි ද? ඒක "මම" කියන්න, "මගේ" කියන්න, "මගේ ආත්මය"යි කියන්න හිතෙනවද? ආසාවෙන් දෝතට අරගෙන නාසයට ලංකරලා සිපගන්න හිතෙනවද? එහෙම හිතෙන්නේ නෑ. අප්‍රසන්නයි පිළිකුල්.
- දැන් හිතන්න මහා දුගඳ හමන අගුව ගොඩක් පිළිබඳව සිහි කරන්න. ඔය අගුව ගොඩ ලස්සනයි ද? සැපයි ද? සුභයි ද? ඒකට "මම" කියන්න, "මගේ" කියන්න, "මගේ ආත්මය"යි කියන්න හිතෙනවද? ආසාවෙන් දෝතට අරගෙන පසුවට තුරුලු කරගන්න හිතෙනවද? එහෙම හිතෙන්නේ නෑ.
- දැන් හිතන්න කහ පාටට දුගඳ හමන වමනේ කළ පින් ගොඩක්. බලන්න ඒ දිනා. හරි අවලස්සනයි, හරි අප්‍රසන්නයි. ඒක ලස්සනයි කියන්න සුබයි සැපයි කියන්න නම් හිතෙන්නේ නෑ. "මම", "මගේ", "මගේ ආත්මය"යි කියලා මූනෙ තවරගන්න හිතෙන්නේ නෑ.
- ඒ වගේම පින්වතුනි හිතන්න උතුරා ගලා යන සෙම ගොඩක්. කහ පාටට, සුදු පාටට, වැවර ලොඳ වගේ. තියෙන මහා සෙම බඳුනක් සිහි කරන්න. ලස්සනයිද, සුබයිද, සැපයිද? හොඳට බලන්න. ඒකට "මම" කියන්න, "මගේ" කියන්න, "මගේ ආත්මය"යි කියන්න හිතෙනවද? ආසාවෙන් අල්ලල සිපගන්න හිතෙනවද? මේ ඇහෙන කොටත් අප්‍රසන්න හැගීමක්.
- සිහි කරන්න පිංවතුනේ, පුළුන් එතු රෙදි කඩ පවා පෙරිගෙන ගලා හැලෙන සැරව ගොඩක්. කොව්වර කැනයිද, අප්‍රසන්නයිද? ඒක ලස්සනයි කියන්න, සුබයි කියන්න, සැපයි කියන්න හිතෙන්නේ නෑ. මම මගේය කියලා ආසාවෙන් තුරුලු කරගන්න, සිපගන්න හිතෙන්නේ නෑ. මහා අප්‍රසන්න හැගීමක්ම යි ඇතිවෙන්නේ.
- ඒ වගේම පින්වතුනි, මොහොතක් හිතන්න, ලේ ගොඩක් ගැන. දහඩිය, කබ, කඳුලු ටිකක් ගැන. බලන්න සිහි කරල ලස්සනයිද, සුබයිද, සැපයිද කියලා. ඒකට "මම" කියන්න, "මගේ" කියන්න, "මගේ ආත්මය" කියල ලංකරගන්න තරම් වටිනවද කියලා. එහෙම සුභ සංකල්පයක් ඔබට වැටහෙනවාද කියල බලන්න.
- ඒ වගේම පින්වතුනි මොහොතකට සිහි කරන්න පිරි ඉතිරි යන කැහි කුණු කෙළවලින් පිරිවිව කෙල බඳුනක්. කොව්වර අවලස්සනයි ද? මතක් වෙන කොටත් අප්‍රසන්න හැගීමක්. කිසිම ඇල්මක් නෑ. ඒ පැත්තට බැඳීමක් නෑ.

සැපයි, හොඳයි කියන්න නම් පෙලඹෙන්නේ නෑ. මම, මගේය කියල දැනිනම තුරුල් කරගන්න හිතෙන්නේ නෑ. පැත්තකට යන්නමයි අදහස.

- මොහොතකට සිහි කරන්න පිංචතුනේ, ගලාගෙන යන, කහපාට, පිළි ගඳ ගහන, සොටු ගොඩක්. බලන්න ඒ දිහා හොඳින්. හොඳයිද, සැපයිද, ලස්සනයිද, සුබයිද? "මම" "මගේ" කියල දැනට ගන්න හිතෙනවද? තුරුළු කරගන්න, පසුවට ලංකර ගන්න හිතෙනවද? සිප වැළඳ ගන්න හිතෙනවද? නැ බොහොම අප්‍රසන්නයි.
- දුගඳ හමන මුත්‍රා බඳුනක් ගැන සිහි කරන්න. බලන්න දැන් ලස්සනයිද, හොඳයිද, සැපයිද, සුබයිද, සුබද? අවලස්සනයි. අසුබයි. අසාරයි. පිළිතුල්. "මම" කියන්න, "මගේ" කියන්න, හිතෙන්නේ නැ.

මෙබඳුව අසුබ දේකට, මෙබඳුව අප්‍රසන්න දේකට, කවුරු හරි "ලස්සනයි, හොඳයි, සැපයි" කියනවා නම්, "මම", "මගේ", "මගේ ආත්මය" කියල පසුවට තුරුළුකරගන්න, දෝතට ගන්නවනම්, එහෙනම් ඒ උන්මන්නකයෙක් වෙන්නට ඔහ. උන්මන්නකයෙක් නොවන කෙනෙක් නම්, උන්මන්නකයෙක් නොවන කෙනෙක් නම් කවදාවත් මෙබඳු අසුබ දේ, "මම, මගේ, මගේ ආත්මය" කියල සුබයි සැපයි හොඳයි කියල දෝතට ගන්නේ නැ.

එහෙත් පින්වතුනි, මොහොතකට සිහි කරන්න දැන් ඔබ "හරි" කියල ගන්නේ මොනවද? රූපය කියල ගන්නේ මොනවද? "රූපය, කය, මම, මගේ, මගේ ආත්මය" කියන කොට, "රූපය සැපයි, සුබයි, ලස්සනයි" කියනකොට ඔබ "සැපයි, සුබයි, ලස්සනයි, හොඳයි" කියල තියෙන්නේ මොනවද?

- දැන් බලන්න කය දිහා. බුදුහාමුදුරුවෝ "සබ්බේ සුනුජ්ජනා උම්මන්නකා" කියල "හැම පෘතන්ජනයෙක්ම උන්මන්නකයෙක්ය" කියල කල දේහනාව කොට්ටර නිවැරදිද?
- දැන් ඔබ "මම" කියල "මගේ" කියල "මගේ ආත්මය" කියල තියෙන්නේ, "සුබයි, සැපයි, ලස්සනයි" කියල තියෙන්නේ අර බල වමනයක් වගේ නොපැසුනු ආහාරය කොහේද තියෙන්නේ? ඔය කය කියන එකට අයිතිය තේද? ආමාග ගත ආහාරය, සෙම, පින, කෙල මිශ්‍ර වෙට්ට ඒ පිළිතුල් ආහාරය බල වමනයක් වගේ තේද? මේ කය, මේ රූපය "මම" කියන කොට "මගේ" කියන කොට "සුබයි, සැපයි" කියන කොට, ඒකත් "සුබයි, සැපයි" කියල නැද්ද?
- අශුව පිළිතුල් වෙලා. ඔය අශුව කොහේද තියෙන්නේ? ඔය බඩවැලේ කෙලවරේ තියෙන්නේ මොනවද රැඳිලා? කය කියන කොට ඒක අතහැරලද කය කියන්නේ, රූපය කියන්නේ? ඔබ "මම" කියල, "මගේ" කියල, "මගේ ආත්මය" කියල, කියල නැද්ද අශුව වලට? ආශාවෙන්, "සුබයි, සැපයි" කියල තුරුළු කරගෙන නැද්ද අශුව?
- ඒ වගේම පින්වතුනි, බලන්න පින, සෙම, කොහේද තියෙන්නේ? ඒටට තේද මේ, "මම, මගේ, මගේ ආත්මය" කියල තියෙන්නේ? ලේ, සැරව කොහේද තියෙන්නේ? ඒට අපි බාහිරව බලනකොට ප්‍රතික්ෂේප කලා. අසුබයි අසාරයි. බලන්නත් නොසුදුසු දේ හැටියට සැලකුවා.

- දැන් බලන්න දහඩිය, කබ, කඳුලු කොහේද තියෙන්නේ? ඒවට නොවෙද, "මම" කියල තියෙන්නේ, "මගේ" කියල තියෙන්නේ, "මගේ ආත්මය" කියල තියෙන්නේ?
- ඒ වගේම බලන්න පිංචතුරේ, ඔබ මොහොතකට කල්පනා කරලා, අර කැහි බඳුන, සොටු ගොඩ, මුත්තා ගොඩ දිහා. මේ කය කියන කොට, රූපය කියන කොට, ඒ කය කියල කියන්නේ, රූපය කියන්නේ මේවට නොවෙද? මේවට තේද කය කියන්නේ, මේවට තේද රූපය කියන්නේ?
- දැන් බලන්න කෙස්, ලොම්, නිය, දන්, සම්, මස්, නහර, ඇට, ඇට මිදුල, චක්කුඩු, අක්මාව, දළඬු, පෙනහලු, බඩවැල් ආදි මේ ඵකිනෙකක් අරගෙන බලන්න. මොනවටද මම කියල තියෙන්නේ? මොනවද මගේය කියල තියෙන්නේ? මොනවද මගේ ආත්මය කියල තියෙන්නේ? මොනවද මේ ලස්සනයි, හොඳයි, සැපයි, කියල තුරුලු කරගෙන තියෙන්නේ? සිප වැළඳ ගන්නේ? මේ අපි කථා කරපු ටික තේද?

ඵහෙනම් බුදුහාමුදුරුවෝ "සබ්බේ සුනුජ්ජනා උම්මන්තකා" කියල දේශනා කල දහමේ ඇත්තක් තියෙනව තේද? ඔය ඇත්ත කෙනෙක් නොවෙනම්, උම්මන්තක භාවයක් නැත්නම්, මෙබඳුවු දේ තුරුල්කර ගනිද "මම, මගේ" කියලා? ඵහෙනම් බුදුහාමුදුරුවෝ අපට දේශනා කලේ මෙන්න මේ උම්මන්තක භාවයෙන් මිදෙන්න.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ කල මේ දේශනාව රූප උපාදානස්කන්ධයෙන් මිදෙන්න මෙයින් නිමා වෙන්නේ නෑ. මේ අපි කථා කලේ ඔබට අපි අභිකාරය නිසා මේක අල්ලගෙන ඉන්නවා කියන අඳුරු ස්වභාවය පෙන්නුම් කරල දෙන්න විතරයි. දැන් මා ඔබට මූලින් මතක් කලා අවිද්‍යාව නමැති අඳුර නිසිය මේ රූපය අපි උපාදාන කරගෙන තියෙන්නේ. යම් දවසක මේ අඳුර දුරුවෙලා ආලෝකය පහල වුනා නම් ඔබට ලජ්ජා හිනෙනවා කියල කිව්වා. දැන් බලන්න ඔබ "මම, මගේ, මගේ ආත්මය" කියල ගන්න කයේ ස්වභාවය මෙබඳු නම්, අනේ සැබැවින්ම අභිකාරයේ තේද අපි ඉඳලා තියෙන්නේ. "අභිකාරෙ නොනද්ධා පඤ්ඤාන භවිස්සු" ඵදා මගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ විශාලව ඇතුළු පිරිසට කල දේශනාව මෙතෙක් කොට්ටර ඵකගද, සම්බන්ධද? ඒ නිසා පින්වතුනි, මෙන්න මෙබඳු අඳුරකින් ඉන්නවා කියන අවබෝධය ලබන්න. මේ රාත්‍රිය, මේ නිකිණි සඳ පායලා දැන් මුළු ලෝකයම ආලෝකවත් කරන වෙලාවෙ, ඔබට පුළුවන් මේ සද්ධර්මය ප්‍රයෝජනයට අරගෙන මේ ජීවිතවල තියෙන අභිකාරය දුරු කර ගන්න. ඒ නිසා තව දුරටත් මේ රාත්‍රිය අභයම් කාලයට පෙර ඵදා ආනන්ද හාමුදුරුවෝ මේ සඳ බැසගෙන යන වෙලාවෙ සිටි පිළිසිසියා පත් මහ රහතන්

වහන්සේ නමක් බවට පත්වුනා. ඔබට පුළුවන් මෙන්න මේ ධර්මය මේ රාත්‍රියම මුලුල්ලේ පරිහරණය කලොත් හෙට හිමිදිටි උදෑසන වෙන කොට ආනන්ද හාමුදුරුවන්ගේ පදවියට යන්න.

ඒ නිසා බලන්න පිත්වතුනි. රූපය දිනා මෙහෙම නොවෙයි, දුක්ඛ සත්‍යය ප්‍රකට වෙන විදියට.

දැන් ඔබට පැහැදිලියි, අඳුරක් තියෙනවා, අඳුර නිසයි රූපයේ ප්ලේලා ඉන්නේ. එහෙනම් ඒ අඳුර තව දුරටත් දුරු කරලා ආලෝකය පහළ කර ගන්නේ කොහොමද? චතුරාර්ය්‍ය සත්‍යය පහළ වන විදියට මේ රූපය දිනා බලන්න. ඔබට පුළුස්සන් කම තියෙනවා පිත්වතුනි, ඒ පිළිබඳව විවිධාකාරයෙන් බලන්න. සියල්ල පැහැදිලි කර ගත්ට වෙලාවක් නෑ. එහෙත් ඔබට මේ ධර්ම දේශනාවෙන් අනතුරුව පැයකට ආසන්න කාලයක් අවස්ථාව ලැබෙනවා ධර්ම සාකච්ඡාවේදී ප්‍රශ්න කරන්නට ඒ අඩු වෙන තැන ඔබට පුළුවන් නුවණ ඇත්නම් විමසා දැනගන්න.

මා ඔබට එක තැනක් විතරක් රූපය පිළිබඳව තව දුරටත් ගවේශණය කරන්න පුළුවනිදැයි කිපයක් අරන් දෙනවා.

ඔබ දැන් සිහි කරන්න ඔබේ හිස මුදුනේ තියෙන කෙස් පිළිබඳව. දැන් අපි මෙතෙක් කෙස් දිනා බැලුවෙ අසුබ, අසාර. දුගඳ, පිළිකුල් කියන මට්ටමෙන් විතරයි. එහෙම නොවෙයි පිත්වතුනි, අපි දුක්ඛ සත්‍යය ප්‍රකට වෙන විධියට මේ කෙස් දිනා බලමු. ජාති දුක, ජරා දුක, ව්‍යාධි, මරණ, සොක, පරිදෙව, දුක්ඛ, දොමනස්ස, උපායාස, අප්‍රිය සම්පයොග දුක්ඛ, ප්‍රිය විප්පයොග දුක්ඛ, යම් පිටිවං නලහනි දුක්ඛං කියන මේ සියළු දුක්ඛ සත්‍යය ප්‍රකට කර ගන්න පුළුවන් මේ එක කෙස් ගහක් ඔබ අතට ගන්නයිත් පස්සේ. දැන් බලන්න මොහොතකට පිත්වතුනි, කාලය අවසන් වේගන යන්නේ, හිස කෙස් දිනාටට හින යොමු කරන්න.

දැන් බලන්න, මේ කෙස් පවතින්නේ කොහොමද? මේ කෙස් කන බොන ආහාරය නිසාමයි මේ නැවත නැවත හටගන්නේ, පවතින්නේ. ආහාරය නිසා නම් මේ කෙස් නැවත නැවත හටගන්නේ, පවතින්නේ. එහෙනම් මේ කෙස්වල තියෙනවා උපාදින්න ලක්ෂණය, උත්පත්ති ලක්ෂණය තියෙනවා, උපදින බවක් තියෙනවා. එහෙනම් උපදින යමක් නම් ඒක දිරන්න ඔන. දැන් බලන්න කෙස්. මේව දිවීමක් නැද්ද? පැහිමක් නැද්ද? දිරන ලක්ෂණය තියෙනවා. අකලට පැහෙනවා. අකලට හැලෙනවා. තියෙනවා. මේ කෙස් මරණය ස්වභාව කොට පවතිනවා. රූප පිටිතින්ද්‍රයේ බිඳීමක් තියෙනවා. මරණය ස්වභාව කොට පවතිනවා. එහෙනම් කෙස් කියන්නේ ජාතිය, ජරාව, ව්‍යාධිය, මරණය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මතාවයක් නේද? කෙස් කියන්නේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මතාවයක් නම්, එහි යම් ලැබීමක්, පහළවීමක්, ඉපදීමක්, හමුවීමක්, සිහිවීමක් හෝ වේ නම් ප්‍රියයන් හා එක්වීමක් ද අප්‍රියයන් හා එක්වීමක්ද කියල බලන්න.

ජාති, ජරා, මරණය හා එක්වීමක්, අප්‍රියයන් හා එක්වීමක්, ඒ වගේම ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීමේ දුකක් එන තියෙනවා.

ඊළඟට, ජාති, ජරා, මරණය නම් ලැබුණේ කෙස් කියන්නේ ජාති, ජරා, මරණය ස්වභාවකොට ඇත්තක් නම්, "යම් පිටිපිං නලහනි, නම්පි දුක්ඛං" යමක්ද කැමති, කැමති දේ නොලැබීමේ දුක් මෙතෙක තියෙනවා. "අහෝ වන මයං න ජාති ධම්මා අස්සා.....න ඛො පනෙනං ඉට්ඨාස පත්තඛිං ඉදම්පි යම් පිටිපිං නලහනි නම්පි දුක්ඛං" එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දුක්ඛ සත්‍යය දේශනා කරමින් කළ දේශනාවන් පිළිබඳව මතකයට ගන්න. "අහෝ වන මයං න ජරා ධම්මා අස්සා.....න ඛො පනෙනං ඉට්ඨාස පත්තඛිං ඉදම්පි යම් පිටිපිං නලහනි නම්පි දුක්ඛං" අපි හැමදාම මේ ලෝකෙ හැම සත්ත්වයෙක්ම අපේ ජාති දුක්, ජරා දුක්, ව්‍යාධි දුක්, මරණ දුක්, ශෝක, පරිදේව, දුක්, දෝමනස් නො පැමිණේවා, නො හමුවේවා කියන ඒකායන ප්‍රාර්ථනාව, ඒකායන කැමැත්ත, එහෙත් ඒ කැමැත්ත ඉටු නොවී ජාති, ජරා, මරණ දුක් පැමිණෙනවා.

දැන් බලන්න කෙස් කියන්නේ ජාති, ජරා, මරණය, ස්වභාව කොට ඇති නම්, මේ ලැබීම අකැමැති දේ ලැබීමක් නේද? එහෙනම් මේ දුක්ඛ සත්‍යය නේද? අප්‍රියයන් හා එක්වෙල නම්, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම නම්, අකැමැති දේ ලැබීම නම්, කැමැති දේ නොලැබීම නම් ජාති, ජරා, මරණ දුක් නම්, එනන අපි දුටු සොම්නසට, ප්‍රීතියට කරුණු යෙදිල නෑ. සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපාසාස, කියන දුක්ඛ ස්වභාව කොට ඇත්තේ. එහෙනම් මේ කෙස් කියන්නේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපාසාස, ධර්මයෝ ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක් නේද? දැන් හොඳට බලන්න, කෙස් කියන්නේ, මේ අසුහ වූ කෙස් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපාසාස, ධර්මයෝ ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක් නේද? එබඳු වූ, දුක්ඛ ලක්ෂණයෙන් යුක්ත වූ මේ කෙස් මේ ආහාරයෙන්, මේ ඇත්ත ඇති සැටියෙන් නො දැක්ක නිසා නේද මෙව්වර කාලයක් මේ කෙස් මම, මගේ, මගේ ආත්මය, සැපයි හොඳයි, ලක්ෂණයි, සුභයි කියලා පෙන්නුවේ. එහෙම බලපු නිසාම නේද අර සංඝාරෙ බුදුහාමුදුරුවෝ අනවතග්ග සංයුක්තයේ දේශනා කළ පරිද්දෙන් ලේ කඳුලු ගංගා මහ සමුදුරුවලි පුරවන්න තරම් ගලා හැලුනේ, මේ අවද්‍යාව, මේ ඇත්ත නොදැකපු නිසා නේද? අපේ මේ කෙස් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, දුක්ඛ ලක්ෂණය ස්වභාව කොට ඇති කියල දුක්ඛ සත්‍යය හැටියට දකිනකොට, දුක් "මම" කියන්න, "මගේ" කියන්න, "මගේ ආත්මය" කියන්න, හිතෙනවද? කවුරු හරි කියන නිසා හරි කියන්න පුළුවන් කමක් තියෙනවද? එහෙනම් පුද්ගල සංකල්පය බිඳෙනවද? ආත්ම සංකල්පයෙන් දුරුවෙනවද? එහෙනම් ඔබට දැනෙනව දුක්, දුක් හැටියට දකින කොට, දුක්ඛේ ඥානං වෙනකොට සමුදය ප්‍රභාණය වෙන බවක් තියෙනවා. සමුදය ප්‍රභාණය වෙන කොට ඔබ දන්නවා නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙන බවත්. මාර්ගීය වැඩෙන බවත්. චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ වෙන්නේ නැද්ද මේ කෙස් දිහා බලන කොට?

දැන් බලන්න ලොම් කියන්නේ ආහාරයෙන් හටගන්නා ආහාරයෙන් පවතින දෙයක් නම් ආහාරය නිසා උපදින දෙයක් නම් ඒ ජාතිය ස්වභාව කොට නැද්ද එනන? ඉපදීමේ ලක්ෂණය එනන නැද්ද? මෙය දිරන්නේ නැද්ද? ලෙඩ වෙන්නේ නැද්ද?

මරණය ස්වභාව කොට නැද්ද? එහෙත්ම එබඳු දෙය ලැබීම, පහළවීම අප්‍රියයන් හා එක්වීම නොවේද? ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම නොවේද? අකැමැති දේ ලැබීම, කැමැති දේ නො ලැබීම නොවේද? එතන සෝක, පරිදේව, දුක්, දොමනස් නැද්ද? මේ ලොම කියලා දකින කොට දුක්ඛ සත්‍යය දකින්න.

නියපොතු ටිකත් ඒ විදියෙන්ම දකින කොට දුක්ඛ සත්‍යය දකින්න. මෙන්න මේ විධියෙන් දකිනකොට පින්වතුනි, ඔබට චතුරාඥී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කරගෙන මේ උතුම් නිවන් මග පසක් කර ගන්නට පුළුවන් කම ලැබේවි. ඔබට මෙන්න මේ දහම අනුව ඉදිරියට යන්නට ශක්තිය භාග්‍යය මේ රාත්‍රියේම ලැබේවා!

තව දුරටත් අපැහැදිලිවූ තැන් නැවත පැහැදිලි කර ගන්නට ඔබේ අවධානය යොමු කරන්න ඉදිරි පැයේ දි. ඒ සඳහා අවස්ථාව තබමින් මගේ කාලය නිමා වෙනවා. ඔබ හැම දෙනාටම මේ උතුම් සද්ධර්මය උතුම් අවබෝධයෙන් උතුම් වූ ලොවුතුරා මග ඵල අවබෝධය වහ වහාම සිඬ වේවා.....

සාකච්ඡාව.

ප්‍රශ්නය :- පඬයෙක් සේ දැකීමට වුවත් දෙයක් තිබේද? සන්නිවයෙක් පුද්ගලයෙක් ඇද්ද?

උත්තරය :- ඒ අපේ පින්වත් මහත්මා ඇසූ ප්‍රශ්නය තුළම උත්තරයන් තිබුණා. ගිහි පෙතෙල්ලෙක උපමාවක් එතුමාම මතක් කලා. ඔබට පැහැදිලිය ගිහි පෙතෙල්ල කරකවන කොට වලල්ලක් පෙනෙනවා මිසක් ගිහි පෙතෙල්ලක් තියෙනවා නොවෙයි. අපි ඒ උපමාව තුළදී අපේ ධර්ම දේශනාව තුළදී අපි අවධාරණය කොට සිටියා, පඬයා, පඬයා හැටියට නොදන්නා කම මත, මනුෂ්‍යයෙක්, සන්නිවයෙක්, පුද්ගලයෙක් කියන ඇති කර ගත් සංකල්පයක් ම පමණයි කියල. එතකොට මේ සංකල්පය උපදින්න හේතුවක් තියෙනවා. ඉබේ හට ගන්නවා නොවෙයි. හේතුව තමයි පංච උපාදානස්කන්ධය. පංච උපාදානස්කන්ධය කියන්නේ ඔබ තුමා කිව්වා වගේම, (ඔබතුමාගේ ප්‍රශ්නය තුළම උත්තර ටික තිබුණා.) ඒ හැම දෙයක්ම අර ඡායාවක් වගේය කියල කිව්වා ඔබතුමාම. විඤ්ඤාණය තුළ හට ගන්න දෙයක්ය. ඒ විඤ්ඤාණයත් එක්කම තිරෝධ වෙනවාය කියල කිව්වා. එතකොට ඒ ස්කන්ධයන්ගේ පැවැත්ම ගන්නහම ස්කන්ධයන්ගේ ස්වභාවය තමයි හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හට ගන්නා බව. රූපය ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන්. වේදනා, සඤ්ඤා , චේතනා ස්පර්ශ ආහාරයෙන්. නාම රූප ආහාර කරගෙන, එහෙම නැත්නම් මනෝ සංචේතනා ආහාරයෙන්

විඤ්ඤාණය. මේ හේතු ඇති කල්හි ධර්මතාවයන් හටගන්නවා. හැබැයි ඒ හට ගන්නා හැම ධර්මතාවයක්ම හේතු බිඳෙන කොට වහාම බිඳෙන ධර්මතාවයක්. ඒකයි ස්කන්ධයන්ගේ ධර්මතාවය. එබඳු ක්ෂණිකව පවතින

ස්කන්ධයන්ගේ පැවැත්මක් ඇති කල නිත්‍ය වූ, ආත්ම වූ, සුභ වූ, වෙනස් නොවන, පුද්ගල සංකල්පයක් ගොඩ නැගීමම තමයි දුක්ඛ සමුදය වෙන්නේ. ඉතින් අපේ ධර්ම දේශනාවේදී පින්වතුන්ලාට ඉතාමත්ම අවධාරණයෙන් පැහැදිලි කළේ (මගේ උත්තරය පොඩ්ඩක් දිග වෙන්න පුළුවන්) අපි අවධාරණයෙන්ම පැහැදිලි කළේ අපි භූගාමී දෙනෙක් හදන්නේ කෙලෙස් නැති කරන්න. අපි තුළ තියෙන අකුසලය නැති කරන්න. දැන් මේ උපමාව මා ඉදිරිපත් කළේ කෙලෙස් නැති කරන්න, අකුසල නැති කරන්න, වෙන වෙනම මහත්සි නොවුනත්, අපිට "මනුෂ්‍යයා" කියන සංකල්පය මත තමයි ලෝභ, දෝෂ, මෝහ ඇතිවෙලා තියෙන්නේ. යම් තාක් කුසලාකුසල, පින්පව්, කියන ඒවා ඇත්නම් සියල්ල ගොඩ නැගිලා තියෙන්නේ මනුෂ්‍යයා කියන සංකල්පය මත. එනකොට, "මනුෂ්‍යයා" කියන්නේ සංකල්පයක්. "සත්ත්ව පුද්ගල" කියන්නේ සංකල්පයක්. එනකොට ඒ සංකල්පය ගොඩනැගුනේ අවිද්‍යාව මත. අවිද්‍යාව කියල අපි සම කලා, පංච උපාදානස්කන්ධය නොදැනීම. පංච උපාදානස්කන්ධය නොදන්නාකම කියන එක අපි සම කලා පඬයා පඬයා හැටියට නොදන්නා කම. ඉතින් පින්වතුනි, පඬයා පඬයා හැටියට දැනගන්නොත්, පංච උපාදානස්කන්ධය, පංච උපාදානස්කන්ධය හැටියට, ඒ කියන්නේ දුක දුක හැටියට දැනගන්නොත්, ඒ දැන ගැනීම තුළම අපට අර පඬයා ලගට යනකොට අර මිනිස් සමූහයා තුළ පුද්ගල සංකල්පය, එයා මනුෂ්‍යයෙක්ය කියන සංකල්පය බිඳ වැටුනා වගේ ඔබටත් මටත් මේ රූපය ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දකින කොට වේදනා, සංඥා, සංඛාර , විඤ්ඤාණ යන්න ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දකින කොට ඇත්තටම එදාට අපට මේ පුද්ගල සංකල්පය දුරු වෙනවා. ඒ පුද්ගල සංකල්පයමයි සමුදය කියලා කියන්නේ. සමුදය - තෘෂ්ණා දෘෂ්ඨි මාන. මම, මගේ, මගේ ආත්මය. මෙකිය දුක්ඛ සමුදය. මෙක දුරු වෙන කොටයි නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙන්නේ, මාගීය වැඩෙන්නේ, වතුරායී සත්‍යය අවබෝධය මේ තුළයි තියෙන්නේ.

ප්‍රශ්නය :- හික්ෂු ජීවිතයකට නොව සංවර්ධිත රටක වර්තමාන සමාජයේ තරුණ ජීවිතවලට මෙම සංකල්පය ලිහිල්ව කෙසේ යොදන්නද?
ස්වයංභූ ඥානය සඳහා වතුරංග වීර්යය ඇති කර ගැනීමේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ "මම" සංකල්පය පාවිච්චි කලා නේද?
සබ්බේ පුතුප්පතා උම්මන්තකා යන්න බුදු දේශනාවක්ද? අටුවා දේශනාවක්ද?

උත්තරය :- තරුණ පෙල කියල කියන්නේ යමක් වැඩිපුර ග්‍රහණය කර ගැනීමේ ගතිකය ඇති අය. ඒ නිසා මම ය, මගේ ය, මගේ ආත්මය ය කියල නොගැනීම කියන එකක් නොවෙයි අපි ගත යුත්තේ. අපි මම ය, මගේ ය,

මගේ ආත්මය ය කියල ගන්න බව පේන්නේ. අරගෙන තියෙන්නේ මොකක්ද? රූපය, වේදනාව, සංඥාව, සංඛාරය, විඤ්ඤාණය මේ ස්කන්ධයෝ සියල්ල පංච උපාදානස්කන්ධයෝ මම ය, මගේ ය, මගේ

ආත්මය ය කියල ගත්ත බවකයි අපි ඉන්නේ. අපිට එය ගත යුතු නෑ. අරගෙනයි ඉන්නේ. දැන් අපට තියෙන්නේ, අරගන්න දේ පිළිබඳවයි අපි විමසන්න වෙලා තියෙන්නේ. අරගන්න දෙයයි අපට කරදරය, වපත පිණිස පැවතිලා තියෙන්නේ. ඒ නිසා දැන් අපට ඕන මෙකෙත් මිඳෙන්න. මිඳෙන්න නම් අපි අරගන්නේ මොකක්ද කියල බලනවා. අපි ධර්ම දේශනාවේදි පැහැදිලි කලා අපි යමකට තණ්හාවෙන් බැඳිල තියෙනවා. සංයෝජනයෙන් බැඳිල තියෙනවා. ඒ උපාධි ස්කන්ධයන්ට. බැඳිල තියෙන්නේ සැබැවින්ම අඳුර නිසා කියල අපි මතක් කලා. අඳුර දුරුවෙන ආලෝකය ලැබුන නම් ඒ ආලෝකය ලැබෙන කොටම අපි අල්ලගෙන ඉන්නේ මොකක්ද කියල පේනවා. අල්ලගෙන ඉන්න දේ පිළිබඳව අපිටමයි ලැජ්ජා හිතෙන්නේ. ඇයි අපි මෙව්වර මේ තණ්හාවෙන් බැඳුනේ මේ ලේ, සැරව, සෙම, සොටු සහිත මෙබඳු දේකට නේද අපි මේ රූපය කියල, මම කියල, මගෙයි කියල ආත්ම කෙට ගෙන තියෙන්නේ කියල. ඒ නිසා තරුණ සමාජයට යමක් කියන කොට සමහර වෙලාවට හිතෙන්න පුළුවන් මේ අශුභ වාදිව මේ කරන කථාව මේ අදහස තරුණයන්ට නොගැලපෙනව නේද කියල. නමුත් පින්වත, බුදුහාමුදුරුවෝ එදා මේ ධර්මය දේශනා කලේ වැඩි පිරිසකට. තරුණ පිරිසකටමයි. වැඩි දෙනෙක් මේ සාසනයෙ හිටියෙ තරුණයෝමයි. ඒ නිසා බියට පත්වෙන්න එපා. මම හිතනවා මේ අදහස එන්න එක හේතුවක් තමයි මේ සමාජය තුල මේ විදියෙ දුක් සංකල්පයකින් බැලූවහම සමාජ ජීවිත බිඳ වැටෙයි, පවුල් ජීවිත කඩා කප්පල් වෙව් කියන අදහසක් තියෙනව. ඇත්තටම මෙකෙ සාධාරණ හේතු තියෙනවා. හැබැයි අපි මෙතෙක් කල් බලපු න්‍යාය තුල අපි මෙතෙක් කල් කෙස්, ලොම්, නිය, දන්, සම්, මස්, නහර ආදිවශයෙන් පිළිකුල් වශයෙන් මේ ගර්ථය බලන බවක් තිබුනා. ඉතාමත්ම අවධාරයෙන් කියන්න ඕනෑ මේ ලෝකේ තියෙන දේ නොවයි මම මේ කිව්වේ. මම මේ කියන දර්ශනය තුල මම පැහැදිලි කල දේ තුල එබඳු තව කෙනෙක් අනිකා පිළිබඳව පිළිකුල් සහගත හැඟීමක් ඇතිවෙලා විවාහ ජීවිතයත් කඩා වැටෙන එකක් නොවෙයි. විවාහ ජීවිතය තුල පවා සුරක්ෂිත භාවය ඇති වෙනවා මම කියන විධියට බැලූවොත්. (මම කියන එකක් නොවෙයි මේ බුදුහාමුදුරුවන්ගේ දහම මම මේ මතක් කලේ) එනනිදි බලන්නේ නමා තුල ඉස්සෙල්ලාම. නමා කියන්නේ කුමක්ද කියන එකයි අවබෝධ වෙන්නේ. එනකොට "මම" ඉතුරුවෙලා අනිත් අයට පිළිකුලෙන් අසුහයෙන් බලන දැක්මක් ලැබෙන්නේ නෑ මේ න්‍යාය තුල. ඒ නිසා තරුණයෝ මේ දිහා බැලූවත් ඇත්තටම සමාජ ජීවිත අඩාල වීමක්, විවාහ ජීවිත අඩාල වීමක් වෙන්නේ නෑ. මම මේ ධර්ම දේශනාවේදි ඉතාමත්ම අවධාරණයෙන් මතක් කලා මම මෙහෙම මේ දුක ගැන කථා

කරන කොට, අර ධනාත්මක චින්තනය ගැන කථා කරන අවධියක, මේක සෘනාත්මක නේද කියන සංකල්පය ගොඩනැගෙව් කියල. මේ ධර්ම දේශනාවේදි මම මතක් කලා. ඒකට මම මතක් කලා අපට අද අප

අතිනයක්, අප විකුනං කන ඉතිහාසයක් තියෙනවා. අභිමානයෙන් සමරන ඉතිහාසයක් තියෙනවා. ඒ අනුරාධපුර යුගය, පොලොන්නරු යුගය. එදා මේ විත්තනයයි ක්‍රියාත්මක වුනේ. මේ විත්තනය තුළයි, ඒ උදාර සංස්කෘතිය ගොඩනැගිලි තියෙන්නේ. ඒ නිසා ඔබ ඒ ගැටලුවට බිය වෙන්නට එපා. තරුණ පින්වතුන් පුළුවන් තරමින් බලන්න ඇත්ත, යථාථිය දැක්කට කවදාවත්ම බිඳ වැටීමක් වෙන්න විදියක් නැහැ. අනවශ්‍ය කලකිරීමක් ඒ නිසා ඇතිවන්නේ නැහැ. සමාජයේ පැවැත්මට ඒකෙන් බාධාවක් වෙන්නේ නැහැ. (යම් දෙයක් අහල තේරුම් ගන්න පිරිස ඉනාම අඩුයි ලෝකයේ. ඒ නිසා ටික දෙනෙක් උඩුගං බලා පින්නන උත්සාහ කලාට වැඩි දෙනෙක් ගසාගෙන යනවා පහලට. ඔකයි ලෝකෙ හැටි.)

සබ්බේ පුතුප්පනා උමමන්තකා යන්න පිළිබඳව:- ඇත්තටම මම මේ ධර්ම දේශනාවේදි මේ ගැන මතක් කලා. දැන් මම මේ ධර්ම දේශනාවේදි අභනවා, ඔබට සිහි කරන්න කියල කියනවා (නැවත මේ ආවර්ජනයක් කරන්නේ) බලු වමනයක්. බලන්න සිහි කරන්න, දැන් බලන්න ඒක ලස්සනයිද, සුබයි ද, සැපයි ද? "මම, මගේ", කියල දෝතට තුරුල් කරලා ගන්න පුළුවන් ද? අශුවි ගොඩක් දිනා බලන්න. ලස්සනයිද, සුබයි ද, සැපයි ද? "මම, මගේ", කියල ගන්න පුළුවන් ද? මේ විදියට මම අභගෙන යනවා මේ දෙතිස් කුහප වලින් කොටසක් ගැන. ඔබේ ඒකාන්ත උත්තරය වෙන්නේ අසුබ බව, අසාර බව. පිලිකුල් බව, දෝතට ගන්න පුළුවන් බවක් නොවෙයි. එහෙනම් යම් කෙනෙක් මෙබඳු අසුබ දෙය ට "සුබයි, ලස්සනයි, සැපයි", කියල දෝතට ගන්නව නම් ඒ උත්මන්තකයෙක් ම හේ. එහෙමනම් අපි ඒව පිලිකුල් කලාට, 'කය' කියන කොට "රුපය මම, මගේ" කියන කොට මෙබඳු අශුවි ගොඩකට මම කියල නැද්ද? මගේ කියල නැද්ද? මගේ ආත්මය කියල නැද්ද? ශුභ වශයෙන් අරගෙන නැද්ද? එහෙනම් උත්මන්තක භාවයක් මෙතන නැද්ද? (එය බුධ දේශනාවක්. අටුවාවේ විස්තර කොට තිබෙනවා. පෘතග්ජන යනු හරහට ගමන් කරන, නොදියුණු, ලෝකික ජීවිතයට නැඹුරු වෙව්ව, ගැඹුරු පැත්තට නොයන යන අට්ඨාසයකින් මෙම වචනය තෝරලා තියෙනවා.)

ප්‍රශ්නය :- පත්සිල් රකින්නම ඕනද? මට රකින්න බැහැ. ඒ වුනාට මම තුණුරුවන් වඳනාව කරනවා.

උත්තරය :- එතුමා මතක් කලේ පත්සිල් ටික රකින්න බැ. ඒ වුනාට මම තුණුරුවන් වඳනවා කියල. ඇත්තටම අපි ඔබට පළමුකොට පුනරුත්ථාපනා කරනවා ඒ ටික හරි කරන එක ගැන. මොකද, භූගත් දෙනෙක් ඉන්නේ පත්සිල් ටිකත් නැ. තුණුරුවනුත් අමතක කරපු බවක හේ.

ඒ නිසා ඔබේ දියුණුවක් තිබෙනවා. ඔබට ප්‍රශංසා කල යුතුයි. ඒ නිසා ඇත්තටම දැන් ඔබ හිතල බලන්න, ඔය තුණුරුවන් වඳනා කරල ලබන

ආත්ම නෂ්ටතියයි, අර අකුසලයක් කරපු වෙලාවේ ඇතිවන දැවීමයි, ඒ පිළිබඳව සිහි කරනකොටයි, මේ පිළිබඳව සිහි කරන කොටයි, ඇතිවන වෙනස. ඔබට පුළුවන්කම තියෙනවා එනකොට ඇත්තටම මේ පන්සිල් කඩ කරන පැත්ත පිළිබඳව සිහි කරන කොට කොට්ටර දැවීමක් තියෙනවද, නැවීමක් තියෙනවද? ඒත් මේ තුණුරුවන් වඳෙනා කරන පූච්ච වෙලාවේදි කොට්ටර සැහැල්ලුවක් දැනෙනවද කියන. මට මතකයි පූච්ච කඩාවක් අර එක්තරා සොරෙක් එක ගිණ්ණා පදයක් රැකලා, එයා කල්පනා කරනවා මම බොහොම අමාරුවෙන් මේ ගිණ්ණා පදය රැක ගත්තේ. නමුත්, එකක් රැකලා මට මෙට්ටර විපාක ලැබුණා නම්, ඔක්කොම රැක්කොත් කොට්ටර ආනිසංස ලැබේද කියල ඔහු කුසලයට නැඹුරු වෙච්ච ස්ථානයක් පිළිබඳව තියෙනවා. ඒ නිසා ඔබ සිල් පහක් එපා. හෙට ඉඳලා එකක් රකින්න. එකක් ආරම්භ කරන්න. ඔබට දැනේවි එකක් රකින කොට කොට්ටර ශාන්තියක්ද කියල.

ප්‍රශ්නය :- "පිළිකුල් භාවනාව" යන්න වෙනුවට "ඇති සැටි දැකීමේ භාවනාව" යයි කියන්න බැරිද?

උත්තරය :- "පිළිකුල් භාවනාව" කියල කිව්වට පස්සෙ බොහොම කෙනෙක් මේකට බියක්, සැකක් දක්වනව මේක බලන එක මහ අසුභවාදි යි කියල. දැන් බුදුදහම පිළිබඳව අසුබවාදි යි කියල සංකල්පයක් ගොඩනැගීමට හේතුවක් වෙලා තියෙන්නේ ඒක. ඉතින් බුදුදහම මේ සුභවාදි හා අසුභවාදි කියන දෙකටම අයිති නැ. බුදුදහම යථාර්ථවාදි යි. අසුභ වශයෙන් බලනව කියන එක, පිළිකුල් වශයෙන් බලනව තියන එක අයිති වෙන්නෙ සමථ කමටහනක් හැටියට යි. මේ ධර්ම දේශනාවේදි මා ඉදිරිපත් කලා ඒක ඉක්මවා යන දැක්මක්. අසුබ වශයෙන් බැලීමක් විතරක් නොවෙයි කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම, මස්, නහර ආදි ටික දුක්ඛ සත්‍යය හැටියට බලන්න පෙන්නුවා. කෙස් කියල කියන්නෙ ආහාරයෙන් හටගන්නා බවක් තියෙවා. නැවත නැවත හටගන්නෙ ආහාරයෙන්. එහෙත්ම උත්පත්ති ලක්ෂණය එනත තියෙනව. යමක් හටගන්න නම් සංඛත ධර්මයන්ගේ ස්වභාවය තමයි දිරන බව. ජරා ලක්ෂණය ඒ කෙස්වල තියෙනව. ව්‍යාධි ලක්ෂණය තියෙනව. මරණය ස්වභාව කොට ඇති බව තියෙනව. එහෙත්ම එනත ජාති, ජරා, මරණය, ස්වභාව කොට පවතිනව කෙස්. එබඳු ජාති, ජරා, මරණය ස්වභාව කොට ඇති යමක ලැබීම, පහලවීම, හමුවීම අප්‍රියයන් හා එක්වීමේ දුක. ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන් වෙලා. අකැමැති දේ ලැබිලා. එට්ට සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස කියන දුකම ස්වභාව කොට පවතිනවා මේ හැම අවයවයක්ම. එනකොට මෙන්න මෙන්න අර කියන පිළිකුල් ස්වභාවය ඉක්මවා ගිහිල්ල දුක්ඛෙ ඥානය ලැබෙනව. දුක්ඛෙ ඥානයක් ලැබෙනකොටම මෙබඳු වූ දුකකට හේද මම මෙට්ටර කාලයක් මම, මගෙයි

කියල, ලස්සනයි සුහයි කියල අරගෙන තියෙන්නෙ. සමුදය දකිනව. එහෙමනම් එබඳු ගැනීමක් තියා නේද මේ සසර මෙව්වර කාලයක් ගුවි කැවෙ. දුක් වින්දෙ. දැන්, මේ දුක, දුක හැටියට දකින කොට මම, මගේය කියන අදහසක් තිබුන නම් සැපයි, සුහයි කියන අදහසක් තිබුන නම් ඒක දුරු වෙනව නේද? එහෙනම්, ඒ දුරුවෙන්නේ, ප්‍රභාණය වෙන්නෙ සමුදය නේද? සමුදය ප්‍රභාණය වෙනකොට නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙනව නේද? නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙනව කියන්නෙ මාර්ගය වැඩෙනව නේද? චතුරායී සත්‍යය අවබෝධ කර ගනිමින් (මේ සිව් පොළේ නුවණට නේ සම්මා දිට්ඨිය කියන්නේ) එනකොට සම්මා දිට්ඨිය උපදවා ගෙන චතුරායී සත්‍යය අවබෝධ කර ගනිමින් දැන් මේක තමයි අවිද්‍යාව දුරුවීම වෙන්නෙ දුක්කෙ ඥානං, දුක්ක සමුදයෙ ඥානං, දුක්ක නිරෝධෙ ඥානං, දුක්ක නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාය ඥානං කියන කොට විද්‍යාව. දුක්කෙ අඥානං, දුක්ක සමුදයෙ අඥානං, දුක්ක නිරෝධෙ අඥානං, දුක්ක නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාය අඥානං කියන කොට අවිද්‍යාව. එනකොට අවිද්‍යාව දුරු වෙලා විද්‍යාව පහල වෙනවා. මේ විද්‍යාව, ආලෝකය පහල වෙන නැතක මේ ප්‍රශ්නය ගොඩ නැගෙන්නෙ නැ. මේ ප්‍රශ්නය ගොඩ නැගෙන්නෙ මේක දිහා මෙහෙම නොබලන අය තුලයි. පිළිකුල් හැටියට බලනවා කියන්නේ ඇත්තටම ඇති සැටියෙන් බැලීමයි.

ප්‍රශ්නය :- රාග වර්නය සඳහා වන මේ පිළිකුල් භාවනාවෙන් අතින් වර්ත ඇත්තන්ටත් අධිගමයක් ලැබෙනවාද?

උත්තරය :- මේ දෙතිස් කුණප ටික කියවෙන කොටම අපේ මතකයට එන්නේ පිළිකුල් භාවනාවයි. ඇත්තටම නම් මේ ධර්ම දේශනාවේදී මම පිළිකුල් භාවනාව ගැන කථා කළේ නැහැ. මම මේ හැම අවස්ථයක්, කොටසක් පිළිබඳවම අරගෙන, එහෙම නැත්නම් ඇහැ, කන, නාසය, දිව, ගර්ථය යන ආයතන ටික එහෙම නැත්නම් කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම, මස්, නහර ආදී දේ දිහා බලන්න පෙන්නුවේ දුක්ක සත්‍යය ප්‍රකට වෙන විධියකටයි. දුක්ක සත්‍යය ප්‍රකට වෙන විධියට ප්‍රඥා භාවනාවක් මේ. විදහිනා භාවනාවක් හැටියට යි මම ඒක කථා කළේ. ඉතින් අපට මේ වචන ටිකත් එක්ක අපි බැඳිල තියෙනව පිළිකුල් භාවනාවක් අසුභ භාවනාවක් කියන අදහස. දැන් මේ අසුභය බලන්න ඔබට එකක්වත් කිව්වෙ නැ. මම කිව්වෙ මේ කෙස් කියන්නෙ ආහාරයෙන් හටගන්න බවක් තියෙනව. එකත සංඛත ධර්මය. එහි සංඛත ලක්ෂණය දකින්නයි තියෙන්නේ. මේ ටික බලල, මෙබඳු දේක හමුවීම. කුමක්ද, මේ දුක්ක සත්‍යය කියන එක අපිට අපි මෙනෙක් කාලයක් හිතාගෙන හිටියෙ මේ "ජාතිය" කියන එක මැරිල ඉපදීම, මරණෙන් පස්සෙ සිදුවන සිදුවීමක් හැටියට. ඒ තියා තමයි මේ බුදුදහම අපෙන් ඇති වුනේ. බුදුහාමුදුරුවෝ අපට අනවශ්‍ය වුනේ. මතු බුදුවන බුදුවරු ගැන හිතන්න වුනේ. ඇයි මේ ජීවිතේ ලබන්න පුළුවන් එකක් තෙවේ වෙලා. නමුත් බුදුහාමුදුරුවෝ දක්වන නිවන, ජාතියක් නැති, ජරාවක් නැති,

ව්‍යාධියක් නැති, මරණ දුක නැති, නිවන මේ ජීවිතයේ ලබන්නයි. එහෙමනම් අපි අරිය ජාතියයි කියපු අදහසෙන් ටිකක් මිඳෙන්න වෙනවා. ඒකත් එහෙම නමයි. ඇත්ත. කෂණයක් පාසා සිදුවන එකක්. ආයතනයන්ගේ හට ගැනීම ජාතිය. යො හික්කවෙ වක්කුං උප්පාදො ධිති අහිනිබ්බන්ති පානුහාවො දුක්ඛස්සෙයො උප්පාදො රොගානං ධිති ජරා මරණස්ස පානුහාවො. මේ හටගැනීමත් තියෙනව මෙතැනත්. ආයතනානං පටිලාභො ඉදං වුවිච්ඡාචුයො ජාති. ඒ නිසා දැන් අපි ඒ ජාති කියන වචනයට මේ අපත් අදහසක් මේ ධර්මය තුළින්. පොද්ගලික සංකල්පයක් නොවෙයි. සැහවෙල තිබ්බව ධර්ම අරියක් තමයි මේ මතුකරල දෙන්නේ. ඒ නිසා මේක පිළිතුල් භාවනාවක් හැටියට සලකන්න එපා ඔබ තුමාලා මෙය දුක්ඛ සත්‍යය ප්‍රකට කරන, වර්තමානයේ ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දකින දහම් න්‍යායක් හැටියට සලකන්න කියන එකයි මගේ ඉල්ලීම. අසුභය හැටියට දැක්කාම රාග වර්තයාට විශේෂිතවී සරාගී වේනනා ඉවත්වේ. එහෙත් මෙය ඉහත සඳහන් පරිදි වැඩිම, යථා තත්ත්වය දැකීම සියල්ලන්ටම පොදුවේ ප්‍රයෝජනවත් වේ.

ප්‍රශ්නය :- අපිට මෙතෙක් කල් දුක්ඛ සත්‍යය තේරුමේ නැත්තේ ඇයි? පැවැත්ම දුක්ඛ සත්‍යයයි. පැවැත්මේ හේතු ටික අවබෝධ කරගන්න බැරිවීම නිසා ඊළඟ ආත්මයේ උත්පත්තිය ලැබීම "ජාති" නිසා හිතාගෙන සිටින තාක් කල් අපේ පැවැත්ම අපට අවබෝධ වෙන්නේ නැත.

උත්තරය :- ඇත්තටම ඒකමයි දැන් අපට වෙලා තියෙන්නේ. බුදු දහම සියලු ආගම් අතරින් සුවිශේෂී වන්නේ මෙතනමයි. අනිත් හැම ආගමක්ම මරණින් එහා පැත්තෙයි විමුක්තිය දක්වන්නේ. බුදුදහම විමුක්තිය පෙන්වන්නේ මේ ජීවිතයේදීමයි. නිවන මේ මොහොතේම ලබන්නට පුළුවන් දෙයකි. ඒ නිසා අපි මේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, කියන මෙන්න මේ ටික අපිට හැම තිස්සේම හමුවෙන්නේ එක ආයතනයක් එක්ක. ආයතන හයක් පරිහරණය කරන බව ඇත්ත. ආයතන හයක් පරිහරණය කලාට අපිට හැම තිස්සේම ඉපද්ලා තියෙන්නේ එක ආයතනයයි. ආයතන පහක් මැරිලා. එතකොට මෙතන ආයතනයක් එක්ක තමයි මේ සියළු පුද්ගල භාවය තියෙන්නේ. දුකේ පැවැත්ම තියෙන්නේ එක ආයතනයක් තුල. එතකොට අපි මේ එක් කෂණයක් තුල පවතින මේ ආයතනයක පැවැත්ම තුල දුක, දුක හැටියට හඳුනාගන්නොත් එතන "මම, මගේය" කියන සංකල්පය දුරුවෙන කොටම ඒ දුරු වෙන්නේ සමුදයමයි. "මම, මගේ, මගේ ආත්මය" කියනකොට තෘෂ්ණා, දෘෂ්ඨි, මාන නේ. සමුදය යි ප්‍රභාණය වෙන්නේ. සමුදය ප්‍රභාණය වෙනව කියල කියන්නේ නිරෝධය සාක්ෂාත් වීමමයි. අපි තණ්හාවෙන් රූපාදි ස්කන්ධයන්ට බැඳිල තියෙනව. බැඳිල තියෙන්නේ, අල්ලගෙන ඉන්නේ අඳුර නිසා. එලිය නැ ලැබිල මේ අල්ලං ඉන්නේ මොකක්ද කියල දකින්න. යම් වෙලාවක මෙන්න මේ ආලෝකය ලැබෙනකොට ආලෝකො උදපාදි.

අපිමයි ලැජ්ජ වෙන්නේ
මේ මෙව්වර කාලයක් කියල.

"අයියෝ මොකක්ද අලේඛ හිටියෙ අපි

ප්‍රශ්නය :- ත්‍රිභේතුක ප්‍රතිසන්ධිය යනු කුමක්ද?

උත්තරය :- ත්‍රිභේතුක ප්‍රතිසන්ධිය පිළිබඳව කථා කරන කොට අපිට තියෙනව කුසල හේතු තුනක්, අකුසල හේතු තුනක්. කුසල පැත්තෙන් අලෝභ, අවෙෂ, අමෝහ, කියල කියනව කුසල හේතු. අකුසල හේතු වෙනව ලෝභ, වෙෂ, මෝහ. එතකොට අපි සිදුකරන යම් කමියකදි කුසල කමියක නම් අලෝභ, අවෙෂ, අමෝහ කියන තුන් හේතුවම එක් තැන් කරගෙන යම් කමියක් සිදුකලා නම් එබඳු කමියකින් ලබන ප්‍රතිසන්ධිය ත්‍රිභේතුක ප්‍රතිසන්ධියක් කියල අපි කියවන පොත්පත්වල ඔබට මට කියව ගන්නට ලැබෙනව ඔන තරම් සරලව ඒ පිළිබඳව විස්තර වගයෙන්. අකුසල පැත්තත් එහෙමමයි, ලෝභ, වෙෂ, මෝහ කියන ත්‍රිභේතු මූලික වෙලා යම් කමියක් කරගෙන ඒ කමියට අනුව යම් ප්‍රතිසන්ධියක් සිදුවුනා නම් එය ත්‍රිභේතුකව ලබන අකුසල සහගත වූ දුක් ඇති ආත්ම භාවයක ප්‍රතිසන්ධියක් වෙනව. ඒ නිසා මනුෂ්‍යයෙක් වගයෙන් උත්පත්තිය ලබන අපට දෙවියෙක් වගයෙන්, බ්‍රහ්මයෙක් වගයෙන් උත්පත්තිය ලැබීමේදි මේ ත්‍රිභේතුක කුසල සම්පත්තිය උවමනා කරනවා. මොකද, මනුෂ්‍යයෝ වගයෙන් උපදින අය අතරෙන් ඉන්නවා විභේතුක අය. ඉතින් ඒ වගේ විවිධ මිනිස් ස්වභාවයන් තුල අපට දකින්නට ලැබෙනව. හැබැයි අපිට මතුපිට ස්වභාවයෙන් විභේතුක, ත්‍රිභේතුක සොයා ගන්නට පුළුවන් කමක් නැහැ. සමහර ත්‍රිභේතුක ප්‍රතිසන්ධියකයෝ විභේතුක ස්වභාවයෙන් හැසිරෙනව. සමහර විභේතුක ප්‍රතිසන්ධියකයෝ ත්‍රිභේතුක ස්වභාවයෙන් හැසිරෙන අයත් ඉන්නව. ඒ නිසා ඔබට යම් සැකයක් තියෙනව නම් මම ත්‍රිභේතුකද, මට තිවන් දකින්නට පුළුවන්ද කියල සැකයක් තියෙනව නම් ඒ සැකය නැති කර ගන්න. "මම ත්‍රිභේතුක ප්‍රතිසන්ධියක් ලබල තියෙන්නෙ. මට මේ පිවිතයේදි සසර දුක ගෙවා ගන්න පුළුවන් " කියන වය්‍යය ඇතිකරගෙන උත්සාහ ගන්නොත් නැති ශක්තියක් වූනත් මතු කර ගන්න පුළුවන් වෙයි.

(මේ ධර්ම දේශනාවේදි විදග්ගිනාවට නැඹුරු වෙන දහම් ගැටලු අප ගැන සරලව අවබෝධ කරල දෙන්නයි අපේ ස්වාමීන් වහන්සේ හුගාත් උත්සාහ කලේ. ඒ කිසිවක් අපට නොපෙනෙන අද්භූත ලෝකයක තියෙන, ගුප්ත දේවල් නොවේ. පංචස්කන්ධය කියන්නෙ අපේ මේ පැවැත්ම. ඉතින් අපට මෙතෙක් කලේ මේක තේරුනේ නැත්තේ අපි ජාති ජරා මරන ගැන කථා කර කර දුක්ක සත්‍යය තේරුම් ගත් උත්සාහ කලා මිසක් සංඛ්‍යාතයෙන් පංචපාදන්කල්කටා දුක්කා කියන එක තේරුම් ගන්නෙ නැති නිසා. උන් වහන්සේ ප්‍රධාන වගයෙන් අද ධර්ම දේශනාවෙන් ඔබට පැහැදිලි කලේ අන්න ඒ දුක්ක සත්‍යය කැටි කරලා ගන්න දේශනාව විශ්ලේශනය කිරීමක් හැටියටයි.

ප්‍රශ්නය :- සතරවන ධ්‍යානයෙන් පසු කරන භාවනාව කුමක්ද?

උත්තරය :- ඇත්තටම ඒ පිත්තන් මැනියන්ට දෙන නිසා පිළිතුර එතුමියට

පමණක් නෙවෙයි, අද මුළු බෞද්ධ ලෝකයටම දෙන නිසා උත්තරයක් තමයි ඒ ප්‍රශ්නයත් එක්කම ගොඩනැගුණේ. අපි බොහෝ වෙලාවට හිතනවා ධ්‍යානය වඩලා සමාධිය වඩලා ඊට පස්සෙ යථාභූත ඥානය උපදවා ගන්න. දැන් මේ සාසනයෙ සමාධිය ආරම්භ වෙන්නෙ සම්මා දිට්ඨියෙන්. සම්මා දිට්ඨිය ඇති කලින් සම්මා සංකප්පය, වාචා, කම්මන්ත, ආජීව, වායාම, සති, සමාධි යන සියල්ලම ගොඩ නැගෙන්නෙ. එනකොට අපට සමාධිය අපි වඩන්නෙ - මේ සමාධිය වඩල ඊට පස්සෙ පාර හොයනව නෙවෙයි.- අපි පාර හොයා ගන්න, ඒ උපදවා ගන්න මාර්ගය තුළ වඩන පිළිවෙල තුළ ලබන එක්තරා සෙධි ස්ථානයක් තමයි සම්මා සමාධිය කියන එක. එනකොට අපට සම්මා සමාධියෙන් එහාට අපිට ලැබෙන්නෙ සම්මා දිට්ඨිය නොවෙයි, සම්මා ප්‍රඥාව. එනකොට අපි සම්මා සමාධිය පිණිස සම්මා දිට්ඨිය උපදවා ගෙන තියෙන්න මින. සම්මා දිට්ඨිය වෙන්න එනකොට, දුක්ඛෙ ඥානං, දුක්ඛ සමුදයෙ ඥානං, දුක්ඛ නිරෝධෙ ඥානං, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාය ඥානං. දැන් අපි හුඟක් දෙත්ත එක්ක කපා කරාම නිවන් දක්න්න කැමැතිද කැමැතියි. නිවන් දකින්න මොකක්ද වෙන්න මින? තෘෂ්ණාව දුරුවෙන්න මින. තෘෂ්ණාව දුරු වෙන්න මොකක්ද කරන්න මින? භාවනා කරන්න මින කියනවා. මේ උත්තරේ වැරදියි. අපි භාවනා කරනවා නිවන් දකින්න කියල. අපට භාවනාව කියන එක අයිති වෙන්නෙ මාගී සත්‍යයට. මාගී සත්‍යය අපට හම්බ වෙන්න නම්, මාගීය හම්බ වෙන්න දුක කුමක්ද කියල, සමුදය කුමක්ද කියල, නිරෝධය කුමක්ද කියල දැකල තියෙන්න මින. එනකොට අපි මාගීය වඩන්නෙ නිරෝධය සාක්ෂාත් කරන්නයි. නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙන්න නම් සමුදය ප්‍රභාණය වෙන්න මින කියන දැනුම තියෙන්න මින. සමුදය ප්‍රභාණය වෙන්න නම් දුක පිරිසිදු දකින්න මින කියන දැක්ම තියෙන්න මින. එනකොට මාගීය වෙන්නෙ දුක පිරිසිදු දැකිය යුතුයි කියන නැත. එනකොට මේ දුක්ඛේ ඥානය, දුක්ඛ සමුදයෙ ඥානය, දුක්ඛ නිරෝධෙ ඥානය, මග්ගේ ඥානය මේ සම්මා දිට්ඨිය උපදවා ගන්න කෙනාට ඒ සම්මා දිට්ඨිය දැන් උපන්න. දැන් ආයෙ උපදවන්න නැතක් නෑ. ඒ සම්මා දිට්ඨියට අනුව, ඒ සම්මා දිට්ඨිය පෙරටු කරගෙන දැන් ගමන යන්නයි තියෙන්න. ගමනේදි භාවනා වෙන්නෙ සම්මා සංකප්පය. යොනිසො මනසිකාරය. යොනිසො මනසිකාරය සිලයක පිහිටා සම්මා වායාමයෙන් හා සම්මා සතියෙන් වඩන්න වෙනවා. එනකොට යොනිසො මනසිකාරය සම්මා වායාමයෙන් හා සතියෙන් පවත්වනකොට ලැබෙන දේ සමාධියයි. එනකොට අපි

සමාධිය ලබන්න යන්නෙම මේ දැනගන්න දුක පිරිසිදු දැකීම සඳහා. එනකොට දුක පිරිසිදු දැකීම සඳහා මේ පිළිවෙත පුරන්නෙ සමාධියට

ඇවිල්ල මොකද කරන්නෙ කියන ප්‍රශ්නෙ නෑ. සමාධා වෙන්න වෙන්නම අපිට දැකිය යුතු දේ දකිමින්මයි සමාධාය වැඩෙන්නේ. ඒ නිසා මෙන්න මෙතන ගැටළුවක් තියෙනවා අද දවසෙ වර්තමානයේ අපි එක වරම භාවනා කරනවා කියල යමක් කරනවා අර කළු ව මාරපත් ගියා වගේ. ඒ නිසා මාගිය කියන එක අපිට පැහැදිලි වෙන්න ඕන දුක පිරිසිදු දැකිය යුත්තක්. සමුදය ප්‍රභාතය කල යුත්තක්, නිරෝධය සාක්ෂාත් කල යුත්තක්, මාගිය වැඩිය යුත්තක්. එතකොට මෙන්න මේ නුවණ ඇති එක්කෙනාට මාගිය වෙන්න මොකක්ද? දුක පිරිසිදු දැකිය යුතුයි. දුක පිරිසිදු දකිනකොට සමුදය ප්‍රභාතය වෙනවා. සමුදය ප්‍රභාතය වෙනකොට නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙනවා. නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙනකොට මාගිය සම්පූර්ණ වෙනවා කියන දැනුමත් එක්කයි වැඩෙන්න. එතන නැතුව මේ භාවනා කරනවා කියෙන වැඩ පිළිවෙල පටන් ගන්නාම තමයි රෙම් තැනවල තනර වෙන්නේ, ඉන් එහාට යාගන්න බැරි වෙන්නේ. හිර වෙන්නේ, ඉන් එහාට කල යුත්තේ කුමක්ද යන අවබෝධය නැතිව. මෙසේ භාවනා කරගෙන යනවිට භාවනාව දියුණු වෙන්නේ අවශ්‍ය කරන දර්ශනයන් සමග මයි.

ප්‍රශ්නය :- අට මහ කුසල් මොනවාද? සියලු දේ පූජා කළාය කියලා හිතාගන්න පුළුවන් පූජාව කුමක්ද?

උත්තරය :- අට මහ කුසල් කියල දෙයක් පොත පතේ නැහැ. අට මහ පින්කම් කියලයි ඒවායේ තියෙන්නේ. ඊළඟ ප්‍රශ්නය ට උත්තරය - ආරාම රොපා වන රොපා ආදි වශයෙන් ආවාස පූජාවයි.

ප්‍රශ්නය :- සංඛ්‍යාත පංචාංග ආරාම ආරාම දුක්ඛා යන්න තව විකක් පැහැදිලි කරලා දෙන්න.

උත්තරය :- බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක්ඛ සත්‍යය කුමක්දැයි පැහැදිලි කරද්දී, අර අපිට පුරුදු ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, ව්‍යාධිපි දුක්ඛා කියන මේ පද වැල දේශනා කරගෙන ගිහිල්ල අවසාන කරනවා - සංඛ්‍යාත පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛා - කෙටියෙන් කියන්නේ නම් පංච උපාදානස්කන්ධයම දුක්ඛයි. ඒ කියන්නේ දැන් මේ අර්ථය තුල තියෙනවා අර පෙර කියපු දේ සියල්ලම මෙහි අන්තර්ගතයි කියන එක. එතකොට රූපාදි ස්කන්ධ, පංච උපාදානස්කන්ධය තුල ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, සෝක, පරිදෙව, දුක්, දොම්නස් ආදි මේ සියල්ල අන්තර්ගතයි කියන එක. එතකොට දැන් බුදුහාමුදුරුවෝ ලෝකෙට දේශනා කරනවා පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛයි කියල. හැබැයි බුදුහාමුදුරුවන්ගේ දේශනාව පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛයි කියන එක. ඔබට මට නාම පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛ වෙලා නෑ. පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛයි කියන දැක්ම අපිට තිබුන නම් කවදාවත් පංච උපාදානස්කන්ධය "මම" කියල, "මගේ" කියල, "මගේ ආත්මය" කියල ගත්තෙ නෑ. දැන් පංච උපාදානස්කන්ධය මම, මගේ මගේ ආත්මය, සුභ වශයෙන් ගත්තේ දුක්ඛ හැටියට දැකල නෙවෙයි, සැප

හැටියට දැකලා. පංච උපාදානස්කන්ධය අපට සැපයී. සුභයී. නිත්‍ය, සුඛ, ආත්ම, සුඛ කියන සතර විපල්‍යාසයෙන් තමයි අපි මේ දිහා බලල තියෙන්නේ. ඔකම තමයි සක්කාය දිට්ඨිය කියල අපි ග්‍රහණය කරගෙන තියෙන්නේ. එනකොට එනකොට යම් වෙලාවක මෙන්න මේ සතර විපල්‍යාස දුරුවෙන විධියට මේක බලන්න ඕන. මේ පංච උපාදානස්කන්ධය පිරිසිදු දකින්න තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ සතර සතිපට්ඨානය පනවන්නේ. සතර සතිපට්ඨානයේ කායානුපස්සනාව මේ රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැකීම සඳහාය. වේදනානුපස්සනාව කියන්නේ වේදනා ස්කන්ධය පිරිසිදු දකින්නයි. ධම්මානුපස්සනාව සංඥා සංඛාර කියන ස්කන්ධ දෙක පිරිසිදු දකින වැඩ පිළිවෙලයි. විඤ්ඤාණස්කන්ධය පිරිසිදු දකින වැඩ පිළිවෙල තමයි චිත්තානුපස්සනාව. එනනිදි කායානුපස්සනාවෙන් කරන්නේ සුඛ සංකල්පය දුරු කරන එකයි. දැන් මේ කය දිහා බලන්න ඕන සුඛ සංකල්පය දුරු වෙන්නමයි. කය දිහා බලනකොට සු සංකල්පය දුරුවෙන්න බලනවා කියන්නේ ලේසි දෙයක් නෙවෙයි. මේකත් එක්ක, මේ කයත් එක්ක බැඳිල තියෙනවා ඇස, කන, නාසය, දිව, ගර්ථය කියන මේ ආයතන පහක්. මේ ආයතන පහට අරමුණු වෙන දේ තමයි රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ. - පංච කාමය. එනකොට අපි මේ ආයතන පහ පිරිසිදු දකින එක තමයි මේ කය පිරිසිදු දැකීමෙන් වෙන්නේ. එනකොට අපි කය පිරිසිදු දකිනව කියන්නේ ඒ කය පිරිසිදු දකිනකොට මෙන්න මේ ටික සිද්ධ වෙනව පංච ආයතනය පිරිසිදු දැකල. පංච ආයතනය පිරිසිදු දකිනව කියන්නේ අපි පංච කාමයෙන් මිදිල. පංච කාමය කියන්නේ කාම ලෝකය. එනකොට මේ රූප උපාදානස්කන්ධයෙන් මිදෙනකොට රූපයේ ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දැකල, මේ චතරායී සත්‍යය අවබෝධ වෙ විදියට බැලුවොත් ඒක ලේසි දැක්මක් නොවෙයි මේ කාම ලෝකේන මුදවලා. තැවන මෙහෙට නොඑන ගමනක් යන්න පුළුවන්. අපිට වේදනා, සංඥා, සංඛාර පසෙක නබමු, අභාරුය කියල. මේ රූපය දුක්ක සත්‍යය ප්‍රකට වෙන විදියට බලන්න බැරි කෙනෙක් නෑ. එව්වර නුවණ මද අය නෑ අපිට. ඒ නිසා මේ විදියට රූපස්කන්ධය මේන මෙබඳු ස්වභාවයකින්, දැන් අපිට පුළුවන් ඇහැ බලන්න. මේ ඇහැ කියන්නේ ආහාරය නිසා හටගන්නා එකකි. නමා පිළිබඳව යම් එක් කරුණකින් මේ අවබෝධය ලබා ගැනීම ආරම්භ කරන්න පුළුවන්. එක නැතකින් ආරම්භ කෙරෙවොත් අනිත් සියල්ලත් ආරම්භ වෙනවා.

ප්‍රශ්නය :- ජාති පට්ඨයා ජරා මරණං යන තැන ඉපදීමත්, ජරාවට ජනවීමත් මරණයත් අවබෝධ කල යුත්තේ කෙසේද?

උත්තරය :- මෙතන කිව්වේ ඒ ජාතිය නෙවෙයි. හටගැනීම, පැවැත්ම, නැතිවීම කියන ස්වරූපය අවාබෝධ කරගන්න එකයි. දැන් අපි ජරා කියන එක

පිරිසිදු දැකීම සඳහා මහළු විය යුතු නැ. ලමා විය තරුණ විය අපිට හිතන්න පුළුවන්. අපට පේනව ලෝකය තුළ ජරාවට පත් වෙච්ච අය. එතකොට දිරන බව අපට පේනව. ඒහෙම නම් අපිට දැන් පුළුවන් ඇතිකරගන්න අවබෝධයක්, මෙන්න මේ කයන් මමත් යම් දවසක මෙබඳු ස්වභාවයකට පත්වෙනව නේද? ලෙඩ වෙන කෙනෙක් දකිනව, මේ ලෙඩවීම කියන එක මේ පුද්ගලයාට විතරක් අයිති එකක් නෙවෙයි. මේ කයන් ලෙඩවෙන එකක් නේද? යම් කෙනෙකු මරණයට පත්වෙලා ඉන්නව. මම කියල ගන්න ස්වභාවයටත් මේ ධර්මතාවය නේද? අවබෝධය කියන්නෙ මෙන්න මේකයි. එතෙත්ට ගිහිල්ල ලබන එක නෙවෙයි, මේ සිදුවෙන ක්‍රියා දාමය දිහා බලල, ලොකය දිහා බලල, මේ කය කියන්නෙ මෙබඳු දේ ස්වභාවය කොට ඇති දේ නේද, එහෙනම් මේක තිත්‍ය කොට ආත්ම කොට තුබුනත් මෙයටත් මේ ධර්මතාවය උරුමයි නේද, පොදුයි නේද කියන මෙන්න මේ අවබෝධය තමයි ලබන්න වෙන්නෙ.

.....

ශ්‍රී බුදු වම් 2551
නිකිණි පුර පසලොස්වක් පොහොදින
සූජ්‍ය පිටිගල ගුණරතන ස්වාමීන් වහන්සේ
ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවේ
ස්වදේශීය සේවය ඔස්සේ
පවත්වා වදාල
සජීවී රාත්‍රි ධර්ම දේශනාව
සහ
තදනන්තරව පැවැති
සාකච්ඡාව.
2007.08.28.